

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární pedagogiky

**Využití pracovních listů pro rozvoj čtenářské gramotnosti
ve 3. – 5. ročníku ZŠ**

Příloha

Autor: Veronika Knížková

Studijní program: M 7503 Učitelství pro základní školy (1. stupeň)

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Vedoucí práce: Mgr. Iva Košek Bartošová, Ph.D.

Obsah

Předmluva	3
Příloha 1: Dodatek k pracovnímu listu 1	4
Příloha 2: Dodatek k pracovnímu listu 2	10
Příloha 3: Dodatek k pracovnímu listu 3	16
Příloha 4: Dodatek k pracovnímu listu 4	22
Příloha 5: Dodatek k pracovnímu listu 5	28
Příloha 6: Dodatek k pracovnímu listu 6	34
Příloha 7: Dodatek k pracovnímu listu 7	40
Příloha 8: Dodatek k pracovnímu listu 8	45
Příloha 9: Dodatek k pracovnímu listu 9	50
Příloha 10: Dodatek k pracovnímu listu 10	56
Příloha 11: Dodatek k pracovnímu listu 11	62
Příloha 12: Dodatek k pracovnímu listu 12	67
Příloha 13: Dodatek k pracovnímu listu 13	73
Příloha 14: Dodatek k pracovnímu listu 14	79
Příloha 15: Dodatek k pracovnímu listu 15	85

Předmluva

Tato příloha je součástí diplomové práce *Využití pracovních listů pro rozvoj čtenářské gramotnosti ve 3. – 5. ročníků ZŠ*. Obsahuje dodatky k souboru patnácti pracovních listů, jenž byl použit jako prostředek k realizaci průzkumu úrovně rozvoje čtení s porozuměním u žáků 3. – 5. ročníků ZŠ při práci s pracovními listy.

Součástí přílohy jsou přípravy na vyučovací hodiny čtení, podle kterých byl průzkum realizován. Tyto přípravy sestávají z činností, jejichž struktura je vždy stejná. Každá hodina je zahájena určitým druhem motivace (např. básničkou, písničkou, rébusem). Následuje trojí čtení textu, přičemž poprvé jej čte učitel a žáci pouze poslouchají. Následně text přečtou žáci - poprvé (buď tiché, nebo hlasité čtení) bez pracovního listu a podruhé (vždy tiché čtení) s pracovním listem, do něhož mohou rovnou zaznamenávat své odpovědi. Zadání jednotlivých úloh pracovního listu je žákům vysvětleno bezprostředně po rozdání pracovních listů. Při řešení úkolů pracovního listu se mohou žáci k výchozímu textu libovolně vracet a vyhledávat v něm dotazované informace. Hodina je pokaždé zakončena reflexí různého typu. Za přípravami čtenář nalezne navržené obměny a zjednodušení pracovního listu, které vycházejí jednak z reflexe žáků, jednak z vyhodnocení výsledků, kterých žáci při průzkumu dosáhli.

Dále příloha obsahuje texty, ze kterých pracovní listy vycházejí. Literatura, ze které jsou texty převzaty, je uvedena v přípravách na vyučování. Za výchozími texty jsou umístěna správná řešení pracovních listů.

Jednotlivé přílohy jsou řazeny tak, že první pěti příloh tvoří dodatky k pracovním listům určených pro 5. ročník ZŠ, druhá pětice sestává z dodatků k listům pro 4. ročník ZŠ a poslední pětice je určena pro 3. ročník ZŠ.

Příloha 1: Dodatek k pracovnímu listu 1

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 5.

Téma: Labyrintem slavných – Jaroslav Seifert

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, zjistí význam některých slov

Pomůcky: texty a pracovní listy *Kornouty s drobečky*, psací potřeby, portrét Jaroslava Seiferta

Použitá literatura: ŠEBESTA, Karel a VÁŇOVÁ, Kateřina (2011). *Čítanka 5 – učebnice*. Plzeň: Fraus. ISBN 978-80-7238-964-3.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, slovní metoda monologická (popis), didaktická hra

Organizační formy: hromadná, individuální

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, kompetence sociální a personální

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
3 minuty	Motivace – hra „šibenice“ Pověším žákům na tabuli portrét Jaroslava Seiferta. Jeho jméno jim však neprozradím, protože se ho dozvědí z tajenky na tabuli. Hrajeme hru „šibenice“.	portrét Jaroslava Seiferta
5 minut	Informace o autorovi Řeknu dětem pár slov o tom, kdo byl Jaroslav Seifert a jaký význam mají jeho díla pro českou literaturu.	

	Četba textu	
10 minut	Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečte každý sám (tiché čtení).	text
	Práce s textem	
5 minut	Vysvětlíme si pojmy, které žáci neznají nebo jim nejsou zcela jasné (certle, fenykl, krejcar, ad.).	text
	Práce s pracovním listem	
15 minut	Každý žák samostatně vypracuje pracovní list.	pracovní list
	Popis sladkostí	
5 minut	Vyzvu žáky, aby pověděli ostatním něco o své oblíbené sladkosti (→ úkol z učebnice: „ <i>Všimni si, jak poeticky autor popisuje kouzlo obyčejných bonbónů. Podobně jako on popiš své nejoblíbenější sladkosti (cukroví/zákusek). Vyjádři nejen to, jak vypadají, ale také jak chutnají, jak voní, čím tě nejvíc okouzluje. Pokus se zapůsobit na všechny smysly svých spolužáků, aby na ně dostali chuť.</i> “	
	Reflexe hodiny – semafor	
2 minuty	Každý žák si vezme do ruky tři pastelky (zelenou, oranžovou a červenou). Na znamení každý zvedne barvu, která hodnotí jeho pocity z této hodiny (zelená = dařilo se mi, oranžová = vím o svých drobných rezervách, červená = nedařilo se mi).	pastelky

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 2: Zaměnit věty s negacemi na věty v kladném znění.

Vypravěč **ochutnal** všechny druhy bonbónů, které se v cukrářském krámku nabízely. Tenkrát **byla** v cukrářských krámech stejná vůně jako dnes.

Jaroslav Seifert

Kornouty s drobečky

Je večer, brzo už se stmívá a mé maličké vnučce se ještě nechce spát. „Když mi nechceš číst o Uliáně, krásné panně, že je to dlouhé, tak mi něco povídej.“ -- „Dobrá! Ale co! Počkej, už vím. Tak pěkně poslouchej. Bude se ti to asi líbit, protože ti budu vyprávět o cukrářích.

Když jsem byl jen o málo starší než ty, měl jsem kamaráda. Běhávali jsme spolu po ulici a vymýšleli si všelijaké hry a zábavy. A když jsme šli kolem cukrářství, nikdy jsme nezapomněli přilepit nos na sklo výkladní skříně. A dlouho a bedlivě jsme pozorovali vystavené cukrářské zboží. Tak jsme už jako malí chlapci znali, co všechno cukráři na Žižkově dovedou, aniž bychom věděli, jak to jejich umění chutná.

Musím však začít jinak. Chodil jsem do školy v Palackého ulici. Byla to ponurá, smutná žižkovská budova. Pár kroků od školy ve starém rohovém činžáku byl také maličký cukrářský krámeček. Neměl ani výkladní skříň. Jen dvěře, nahoře zasklené. Prodavačka měla na pultě jen několik ozdobných sklenic a v nich bonbony. Modré navoněné fialky, hedvábné atlasky, medové s včelou, kyselý drops, sladové certle a certle s fenyklem. A černé pepermintové, na ty bych byl zapomněl. Časem jsem všechny ochutnal.

Toto chudé zboží nebylo však jediné. Po straně pultu stála veliká lepenková škatule zpola naplněná drobtý a úlomky dortů. Do té směsi byly zapíchnuty kornouty z novinového papíru a v nich ta dobrota. Kornout stál krejcar. Někdy jsme v kornoutu našli i pralinku, pražený oříšek nebo i větší kus dortu s máslovou nádivkou. To jsme považovali za štěstí. Prodavačka chodila zřejmě po cukrářských krámech a tam jí prodávali rozlámané, i starší ovětrané i ztvrdlé dorty, zároveň s tím, co zůstalo na talířích, když dorty doprodali. Doma cukrářské výrobky rozdrtila, smíchala a touto směsí plnila své kornouty z novinového papíru. Tyto kornouty s drobečky – to byl náš

jediný častější styk s cukrářskými krámy. Jinak každý den jsme se nezapomněli podívat do cukrářských výloh. Často i několikrát, aspoň na malou chvíli.

Z otvíraných dveří cukráren to vždy pěkně zavonělo. Tenkrát byla v těchto krámcích mnohem větší vůně než dnes. Voněla tam i cukrářská dílna s pecí, která byla u každého krámků. Víš přece, jak to voní, když maminka vám peče piškot! Ale tam to vonělo mnohem víc. Byla to vůně másla a rozmáčené čokolády, voněla tam pocukrovaná vanilka a ostatní cukrářské koření. Pražené mandle a oříšky... Citrónová kůra a citronát. A pistácie. Jahody a meruňky v cukru, rybízová zavařenina, malinové džemy i ostatní ovoce. Když kupující vešel do krámu, jeho nos nabral zhluboka vůni a chřípí zachvělo se rozkoší.“

KORNOUTY S DROBEČKY – ŘEŠENÍ

1. Vylušti křížovku.

					1.	Ž	I	Ž	K	O	V					
					2.	N	O	V	I	N	O	V	É	H	O	
									3.	K	R	E	J	C	A	R
									4.	V	N	U	Č	C	E	
5.	P	A	L	A	C	K	É	H	O							
									6.	C	U	K	R	Á	Ř	

1. Jak se jmenuje místo, kde vypravěč vyrůstal?
2. Z jakého papíru byly vyrobeny kornouty?
3. Kolik stál jeden kornout?
4. Komu vypravěč svůj příběh povídal?
5. Jak se jmenuje ulice, ve které měl vypravěč školu?
6. Jak se říká člověku, jehož povoláním je pečení cukroví?
7. Jaké bonbóny měly černou barvu?

Tajenka: KORNOUT

2. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá (ANO/NE):

- 1) Vypravěč se jako malý hoch chodil s partou kamarádů dívat přes sklo výkladní skříně na vystavené cukrářské zboží. NE
- 2) Jeho školní budova se mu zdála pochmurná. ANO
- 3) Vypravěč neochutnal všechny druhy bonbónů, které se v cukrářském krámku nabízely. NE
- 4) Tenkrát nebyla v cukrářských krámcích tak velká vůně jako dnes. NE
- 5) U každého krámku byla i cukrářská dílna s pecí. ANO

- 6) V kornoutech, které si vypravěč kupoval, byly drobty a úlomky dortů, které prodavačka nakoupila v jiných cukrářských krámech. ANO
- 7) Vypravěč vzpomíná, jak mu maminka pekla piškot. NE
- 8) Vypravěči se nechtělo vyprávět pohádku o krásné panně Uliáně, protože by to bylo dlouhé. ANO

3. Vypiš z textu, co kdysi vonívalo v cukrářských krámech.

voněla tam cukrářská díla s pecí, v krámcích to vonělo po másle a rozmáčené čokoládě, pocukrované vanilce, cukrářském koření, pražených mandlích a oříšcích, citrónové kůře a citronátu, pistácii, jahodách a meruňkách v cukru, rybízové zavařenině, malinovém džemu i ostatním ovoci

4. Vypiš z textu, jaké druhy bonbónů se prodávaly v malém cukrářském krámku, do kterého vypravěč chodíval.

modré navoněné fialky, hedvábné atlasky, medové s včelou, kyselý drops, sladové certle a certle s fenyklem, černé pepermintové bonbóny

5. Vyber z nabídky možností správnou odpověď.

- 1) V kornoutech s drobečky se někdy našel také:
a) kyselý drops b) pražený oříšek c) fenykl
- 2) Bonbóny byly zbožím:
 a) poměrně levným b) docela drahým c) zadarmo
- 3) Do cukrářských výloh se vypravěč chodil dívat:
a) každý pátek b) každý den c) výjimečně
- 4) Vypravěč povídal vnučce o časech, kdy byl:
a) ve stejném věku jako je teď ona
b) o něco mladší než je teď ona
 c) o něco starší než je teď ona

Příloha 2: Dodatek k pracovnímu listu 2

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 5.

Téma: Bajka

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, řadí dějové prvky do správného pořadí

Pomůcky: texty a pracovní listy *Mlynář a jeho syn*, psací potřeby, texty - bajka

Použitá literatura: POSPÍŠIL, Jaroslav (1875). *Bajky Lafonténovy*. Praha: Zábavy pro mládež.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, slovní metoda monologická (vysvětlování)

Organizační formy: hromadná, individuální, párová

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, pracovní kompetence

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
8 minut	Motivace – zašifrovaná věta Žáci obdrží do dvojic texty, které si mají samostatně přečíst a odvodit z nich téma hodiny (→bajka). Dále mají za úkol vyhledat v textu skrytou větu. Objeví ji tak, že vypíší slova, která jsou v jednotlivých větách textu navíc (významově se do textu nehodí). Ze zašifrované věty se dozví ponaučení, které z této bajky vyplývá. Následně si připomeneme, jaké náležitosti k literárnímu útvaru bajka patří.	text - bajka
10 minut	Četba textu Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečteme společně. Žáci se střídají ve čtení po odstavcích (hlasité čtení).	text

5 minut	<p>Vysvětlení neznámých slov</p> <p>Text je psaný zastaralou řečí, proto si s žáky společně vysvětlíme význam některých slov, aby se jim posléze s textem lépe pracovalo.</p>	
20 minut	<p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.</p>	pracovní list
2 minuty	<p>Reflexe hodiny – teploměr nálady</p> <p>Představíme si, že uličkou mezi lavicemi vede pomyslná čára. Žáci se na ní postaví podle toho, jakou mají po této hodině náladu. Čím blíže k tabuli, tím lepší nálada.</p>	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 1: Zadat žákům nabídku slov, ze které při doplňování vybírají.

Úkol č. 5: Přeformulovat zadání – „Opíš větu, ve které se chasník mlynářovi se synkem vysmívá (používá v ní ironii - tedy říká opak, než si myslí).“

Jean de La Fontaine

Mlynář a jeho syn

Starý mlynář se svým asi patnáctiletým synkem časně na cestu se vydal do města; hnali osla na trh. Aby však osel se neunavil a byl svěžejším na trhu, svázali mu nohy, pozvedli jej na ramena a nesli jej otec i syn jako nějakou drahocennou skleněnou věc. První, kdo je potkal, dal se jim do smíchu: „Jaké to bláznovství tropí ti lidé! Takové tři osly jsem posud neviděl, a ten, jež nesou, není z nich nejhloupější.“ Mlynář slyše tato slova zastyděl se, a osla rozvázav postavil jej na nohy, a aby prázdne nešel, poručil synkovi, aby na osla vsedl, sám pak kráčel za oslem.

Za chvíli potkali tři kramáře; ti jak podivný ten průvod spatřili, zdaleka již jeden z nich na klučíka volal: „Slez dolů, chlapče necitelný, a nech sednouti starce! Nesluší se, aby šedý stařec kráčel za tebou jak lokaj.“ I stalo se jim po vůli, a syn šel otci po boku, jenž na osla se posadil.

Za nedlouho brala se cestou tři děvčata, a ihned spustilo jedno z nich svým ostrým jazykem: „Jaká to hanba, nechat pokulhávat vedle sebe to dítě, co ten starý trouh na oslu si hová a ještě o sobě myslí, že moudrý jest.“ Rozhněvaný mlynář není také líný na slovo, i rozpřede se hádka, jejíž konec jest, že mlynář uznává svoji křivdu. Aby svou chybu napravil, poručil chlapci, aby na osla přisedl.

Za chvíli přiblížili se k několika pocestným. „I hleďme,“ pravil jeden z nich, „jsou to blázni! Vždyť ubohý ušák nemůže už s místa, zcepení pod nimi. Hej, jaký to způsob tolik na zvíře nakládat? Což nemáte útrpnosti se svým starým tahounem? Zdá se, že chcete na trh jen kůži jeho přinést.“ „Toť věru šilencem by musel býti, kdo by myslil, že všem lidem se zachová,“ pravil mrzutě mlynář a i se synem s osla slezl.

Neušli daleko a setkali se s chasníkem, který hlasitě se chechtaje volal: „I na mou milou, to jsem ještě neviděl, aby osel prázden běžel a nechal pána svého za sebou klusat. Divím se, že jste si ho ještě do bavlnky nezabalili a ve škatulce do města neodnesli.“ Však kmotr mlynář nedbal už na slova ta a myslil si kráčeje dále: „Dělej co dělej, světu se nezachováš; proto nejlépe jest jednati dle přesvědčení svého.“

MLYNÁŘ A JEHO SYN – ŘEŠENÍ

1. Doplň vynechaná slova.

- 1) Mlynář a jeho syn chtěli na trhu prodat **osla**.
- 2) Po setkání s prvním člověkem mlynář poručil **synovi**, aby vsedl na osla.
- 3) Když mlynář kráčel za oslem, potkali **tři kramáře**.
- 4) Po hádce s děvčaty mlynář uznal svoji **křivdu**.
- 5) Potkali pocestné, kteří litovali **osla**, že dostal tolik naloženo.
- 6) Jeden z pocestných označil mlynáře a jeho syna za **šílence**.

2. Odpověz na otázky.

- 1) Proč se mlynář se synem rozhodli nést osla na ramenou?
Aby se neunavil a byl svěžejším na trhu.
- 2) Proč se kramářům nelíbilo, že synek jel na oslu?
Protože se nesluší, aby šedý stařec kráčel za mladým jako jeho lokaj.
- 3) Byla děvčata, které potkali, hubatá? Zdůvodni.
Dívky byly hubaté, protože na mlynáře spustily ostrým jazykem, že je hanba, když se veze a nechá dítě jít pěšky.
- 4) V čem se od sebe lišily názory chasníka a pocestných na zacházení s oslem?
Pocestní říkali, že je špatné nechat osla tahat těžký náklad a chasník tvrdil, že je hloupé nechat osla bez nákladu.

3. Pro koho platí následující sled činností?

NESL OSLA, JEL NA OSLU, VEDL OSLA, JEL NA OSLU, VEDL OSLA

Správnou odpověď zakroužkuj: mlynář ---(syn)

4. Jak probíhal sled činností u druhého z nich?

- 1) nesl osla
- 2) vedl osla
- 3) jel na oslu
- 4) jel na oslu
- 5) vedl osla

5. Opiš z textu větu, která svědčí o chasníkově ironii.

(ironie je průpovídka, která dosahuje humorného účinku tím, že vyslovuje něco jiného, než skutečně míní - může přehánět, zastírat nebo říkat přímý opak)

Divím se, že jste si ho ještě do bavlnky nezabalili a ve škatulce do města neodnesli.

6. Jaké ponaučení z příběhu plyne?

Někdy je lepší mít svou hlavu a spoléhat se sám na sebe.

Příloha 3: Dodatek k pracovnímu listu 3

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 5.

Téma: Lhaní

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, tvoří otázky k textu, interpretuje text svými slovy

Pomůcky: texty a pracovní listy *Lhaní pro dobrou věc*, psací potřeby

Použitá literatura: LIEVERS, Menno (2005). *Je to skutečně pravda?* Praha: Albatros. ISBN 80-00-01621-4.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, slovní metody dialogické (rozhovor ve dvojicích a diskuzní metoda)

Organizační formy: hromadná, individuální, párová

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, sociální a personální kompetence

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
5 minut	Motivace – povídání o lidských vlastnostech Vyzvu žáky k diskuzi na téma lidské vlastnosti. Nejdříve se každý zamyslí nad svými dobrými a špatnými vlastnostmi a poté budeme své myšlenky navzájem sdílet.	
8 minut	Předvídání obsahu textu Sdělím žákům název příběhu, který si v hodině přečteme. Nejdříve jim dám čas na přemýšlení nad tím, o čem by příběh mohl být (budou vymýšlet situace, kdy lidé lžou pro dobrou	

	věc). Své nápady si nejprve sdělí ve dvojicích a poté několik dobrovolníků řekne svůj názor celé třídě.	
15 minut	<p>Četba textu</p> <p>Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečteme společně. Žáci se střídají ve čtení po odstavcích (hlasité čtení).</p>	text
15 minut	<p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.</p>	pracovní list
2 minuty	<p>Reflexe hodiny – sochy s výrazem</p> <p>Všichni žáci se postaví. Na signál „štronzo“ se z nich stanou sochy, které svým postavením těla, gesty či výrazem obličejem vyjadřují, jak se jim v hodině dařilo. Ve štronzu zůstanou asi 20 sekund. Během této doby si třídu obejdu a zjistím, jaké pocity z hodiny u žáků převládají.</p>	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 2: Změnit popisky některých odstavců tak, aby bylo jejich přiřazení snáze rozpoznatelné.

[4] Lhát se nesmí kvůli Pánu Bohu

[8] Událost z rána je příkladem lhaní pro svůj dobrý pocit

[10] Navrácení peněz

Úkol č. 4: Přeformulovat zadání – „Jaká událost udělala ráno vypravěči radost a zároveň mu způsobila bolest? Co ho na konci dne potěšilo, ale současně zarmoutilo?“

Je to skutečně pravda? – Lhaní pro dobrou věc

[1]Někdo zvonil. To zas budou oni, i když je hodně brzo! Vzdychl jsem si, ale upřímně řečeno, už jsem se na Base a Elsemik těšil. Sešel jsem ze schodů a otevřel jsem dveře. Předemnou stála robustní dáma a strkala mi do obličeje kasičku. „Nadace pro nemoci srdce!“ řekla, jako by to bylo úplně samozřejmé. Třebaže si myslím, že o lidi, co mají nemocné srdce, se má starat vláda, řekl jsem, že si skočím pro peníze. V kuchyni jsem otevřel zásuvku, kde mám v portmonce peníze na domácnost. S peněženkou v ruce jsem se vracel ke dveřím a mezitím jsem už hledal nějaké mince.

[2]To je zvláštní: byl jsem si skoro jistý, že jsem předešlý den při placení v samoobsluze dostal zpátky i několik větších mincí, ale teď jsem měl v peněžence jen pár centů a pěticentů. Paní se na mě dívala plna očekávání a tvářila se teď mnohem přívětivěji. Nemůžu ji přece odbýt několika centy. Vytáhl jsem tedy bankovku. Dvacet euro! Až jsem se toho polekal, ale menší jsem opravdu neměl a při sbírkách do kasičky si člověk měnit nemůže. Váhavě jsem se pokoušel dostat bankovku do malého otvoru kasičky. Žena ji ode mě převzala, stočila ji do ruličky a rázně ji protlačila dovnitř. „Smím vám velmi, opravdu velmi srdečně poděkovat?“ řekla spokojeně. Rozpačitě jsem přikývl. Tolik peněz jsem vlastně vůbec dát nechtěl, ale dělal jsem, jako bych to měl od počátku v úmyslu. Kde vůbec asi zůstaly ty větší mince?

[3]Najednou jsem uslyšel ze zahrady křik: „Já mám čtyřlístek! Já mám čtyřlístek!“ Aha, tady jsou, pomyslel jsem si a ještě stále v županu jsem přiklusal k zadním dveřím, abych Elsemik s Basem přivítal. „Mám čtyřlístek!“ volila Elsemik. „Lže!“ komentoval to Bas. „Tak mi ho pojd' ukázat, ten svůj čtyřlístek.“ Pečlivě jsem si prohlédl rostlinku. „Ale tohle je trojlístek. Potají jsi roztrhla jeden lístek vedví, takže se podobá čtyřlístku. Bas má pravdu. Lžeš.“ – „To není pravda. Takhle jsem ho našla v trávě.“ Načureně se vrátila do zahrady.

[4] „Elsemik,“ zavolal jsem na ní, „lhát se nesmí!“ – „A proč ne?“ – „To je dobrá otázka. Proč se nesmí lhát?“ – „Protože lhaní je špatný,“ odpověděla si sama. „A proč je lhaní špatné?“ zeptal jsem se. Elsemik se podívala na Base. „Pán Bůh všechno vidí,“ řekl vážně. „Pán Bůh vždycky ví, že nemluvíš pravdu. A protože před Bohem nesmíš lhát, nesmíš lhát ani před lidma.“ Elsemik zavrtěla hlavou. „Pán Bůh neexistuje. A i kdyby existoval, proč bych před Bohem nesměla lhát?“

[5]Sedl jsem si na lavičku ve své zahradě. „Jsou lidé, kteří říkají, že nesmíš nikdy, ale vůbec nikdy lhát, protože jinak bys byla méněcenný člověk.“ – „Lidi si navzájem musí důvěřovat,“ doplnil to Bas. Elsemik ležela na břiše v trávě a hledala čtyřlístek. „To je ale uhozená tráva. Není v ní ani jeden čtyřlístek.“ Posadila se zpřima.

„To, co říkáš Basi, už dávno neplatí,“ řekla najednou vážně. „Lidem, kterým nedůvěřuješ, pravdu říkat nemusíš.“ – „Ale když začneš sama lhát, lhářko, nejsi přece ani o chlup lepší než oni?“ – „Tak to nemyslím. Jde o to, že někdy lhát musíš, protože lhaní je v tom případě nejlepší,“ zvýšila hlas.

[6] „A kdy je lhaní nejlepší?“ – „No, ve škole jsme si tenhle týden četli o Anně Frankové...“ – „Ano,“ souhlasil Bas, „tehdy lidi lhát museli. Když u domu zazvonili nacisti a ptali se, jestli se tam schovávají Židé, muselo se říct, že ne.“ – „Ale proč se v tomto případě smělo lhát?“ zeptal jsem se. Elsemik se přede mě postavila a zatvářila se rozzlobeně. „Protože by jinak nacisti ty Židi zavraždili. Proto!“ Otočila se a posadila se zase do trávy.

[7] „Je tedy rozdíl v tom, když se lže, aby si člověk nějak polepšil, a když se lže, aby pomohl jiným?“ Bas se na mě podíval, ale Elsemik se zamyšleně popotahovala za vlasy. Pokračoval jsem: „Ale je mezi tím opravdu tak veliký rozdíl? Jsou lidé, kteří pomáhají jiným jen proto, že pak mají sami dobrý pocit. Když lžou, takzvaně proto, aby pomohli jiným, lžou nakonec taky proto, aby jim samotným bylo líp.“ – „To je ale nesmysl!“ vykřikla Elsemik. „Kdyby to bylo tak, jak povídáš, tak bys vlastně nemohl pomáhat nikomu, protože bys to dělal jenom proto, aby tobě samotnému bylo líp.“ – „Člověk k sobě musí být vždycky upřímný,“ řekl po chvíli Bas.

[8] Okamžitě jsem si vzpomněl na to ranní vybírání na dobročinný účel. „Někdy to dá ale pořádně zabrat. Když vždycky každému říkáte pravdu a vždycky říkáte jen to, co si myslíte, můžete hodně lidí zarmoutit víc, než je potřeba.“ Pověděl jsem jim, jak jsem se toho rána dělal lepší, než jsem, když jsem dal dvacet euro na léčení nemoci srdce. „Ale abych byl upřímný, těch dvacet euro jsem dal jen proto, že už jsem neměl v peněžence větší mince, co tam podle mého měly být.“

[9] Bas se polekaně podíval na Elsemik, ale ta na to nereagovala, jen se narovnala a zkoušela udělat v trávě hvězdu. „To byla pěkná hvězda,“ pochválil jsem ji. Vymrštila se. „Lžeš. Ta hvězda se mi nepovedla a tobě se vůbec nelíbila. Říkáš to jen proto, abys mi udělal radost.“ A už byla ta tam, zmizela mezi jehličnany u sousedů. Bas postával nerozhodně na zahradě. „To víš, chlapče,“ řekl jsem mu, „být upřímný není vždycky totéž jako nikdy nelhat.“ Z nějakého důvodu se necítil ve své kůži. „Ale ta vaše lež o té hvězdě...“ začal. „Zdá se ti taková lež špatná jako ta o těch penězích?“ Neodpověděl a vběhl ze zahrady k řece.

[10] Večer jsem četl knihu o druhé světové válce a napadlo mě, že to, jakým člověk je, určuje i to, v jaké situaci lže a co sám pokládá za čestné. Najednou jsem uslyšel, jak něco žuchlo do schránky, ale byl to jiný zvuk, než když tam padnou noviny. Ležela tam stará obálka s mincemi, které jsem chtěl dát ráno do kasičky. A tak ten den skončil obdobně, jako začal: s událostí, která mi upřímně řečeno způsobila stejnou bolest jako radost.

LHANÍ PRO DOBROU VĚC - ŘEŠENÍ

1. K následujícím odpovědím vytvoř vhodné otázky.

1) Kdo ráno nečekaně zazvonil u pana vypravěče?

Odpověď: Byla to paní, která přišla vybírat peníze na dobročinné účely.

2) Kolik peněz přispěl pan vypravěč na dobré účely?

Odpověď: Dvacet euro.

3) Proč jim dal tolik peněz?

Odpověď: Protože nenašel větší mince, které jim chtěl dát.

4) Proč se Elsemik na vypravěče a Base rozhněvala?

Odpověď: Protože odhalili, že jim lhala ohledně čtyřlístku.

5) Co Elsemik a Bas odpověděli, když se jich vypravěč ptal, kdy je lhaní nejlepší?

Odpověď: Uvedli příklad s nacisty a Židy, o kterém se učili ve škole.

2. Obsah každého odstavce je vyjádřen následujícími spojeními slov. Napiš ke každému z nich číslo správného odstavce.

Odhalený podvod	3
Lhaní souvisí s důvěrou	5
Příspěvek do kasičky	2
Nečekaná návštěva	1
Debata o přípustnosti lhaní	4
Příklad lhaní, které je správné	6
Odčiněné špatného skutku	10
Lhaní pro potěšení druhého	9

Lhaní pro svůj dobrý pocit 7

Příklad lhaní pro dobrý pocit 8

3. Vyber z nabídky možností správnou odpověď.

1) Kolik mincí měl vypravěč v peněžence?

- a) žádné b) pár centů c) pár euro

2) Kdo našel v trávě čtyřlístek?

- a) nikdo b) Elsemik c) Bas

3) Kdo tvrdil, že lhát se nesmí kvůli Pánu Bohu?

- a) Bas b) Elsemik c) pán, který příběh vypráví

4) Kdo v příběhu někoho pochválil, aby mu udělal radost?

- a) Bas b) Elsemik c) pán, který příběh vypráví

5) Proč pan vypravěč nenašel v portmonce peníze, které tam měly být?

- a) byl okraden b) ztratil je c) nikdy tam nebyly

4. Vysvětli, proč vypravěč končil příběh slovy: „*A tak ten den skončil obdobně, jako začal: s událostí, která mi upřímně řečeno způsobila stejnou bolest jako radost.*“

Vypravěčův den začal jeho příspěvkem na dobročinné účely. To mu udělalo radost, protože učinil dobrou věc. Ale zároveň ho nepotěšilo, že přišel o více peněz, než by si přál. Den skončil zklamáním, protože se mu potvrdila domněnka, že mu jeho malí přátelé ukradli peníze. Zároveň ho potěšilo, že se rozhodli svůj špatný skutek napravit a peníze mu vrátili.

Příloha 4: Dodatek k pracovnímu listu 4

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 5.

Téma: Přátelství

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, zjistí význam některých slov, interpretuje text svými slovy

Pomůcky: texty a pracovní listy *Bylo nás pět*, psací potřeby, rozstříhané citáty, čtvrtky

Použitá literatura: POLÁČEK, Karel (2000). *Bylo nás pět*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-00858-0.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, diskuzní metoda, didaktická hra

Organizační formy: hromadná, individuální, párová

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
5 minut	Motivace – citáty Žáci obdrží do dvojic rozstříhané citáty o přátelství (každá dvojice jiný citát). Jejich úkolem bude správně poskládat slova do citátů. Následně si je přečteme a rozebereme jejich významy.	rozstříhaný citát
7 minut	Potěš své přátele Každý žák obdrží čtvrtku formátu A4, na kterou si obkreslí levou ruku. Čtvrtku si podepíše a pošle ji svému sousedovi. Ten mu dovnitř ruky napíše nějaký vzkaz (takový, aby žáka potěšil) a pošle čtvrtku dál. Takto čtvrtka poputuje celou třídou, takže každý žák bude mít od všech spolužáků napsaný nějaký vzkaz.	čtvrtka

	Četba textu	
10 minut	Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečteme společně. Žáci se budou ve čtení střídat po odstavcích.	text
	Práce s pracovním listem	
20 minut	Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.	pracovní list
	Reflexe hodiny	
3 minuty	Nejdříve si žáci ve dvojicích sdělí své dojmy z hodiny (co se jim povedlo, co nepovedlo, co se jim nejvíce líbilo, apod.). Poté bude čas na společné sdílení dojmů, kdy jeden žák z každé dvojice shrne pár větami, na čem se shodli.	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 4: Řešit úkol jako spojovačku, kdy na jedné straně budou stát názvy jednotlivých území a na druhé straně názvy klíčících part, jež tato místa ovládají. Žáci budou spojovat názvy, které k sobě patří.

Úkol č. 5: Vyřadit z úkolu vyhledávání informace – „jak se jinak řekne učitel náboženství“.

Karel Poláček

Bylo nás pět

My, kteří bydlíme v Palackého ulici, jsme přátelé, ale ostatní jsou nepřátelé. My jsme ti nejudatnější, pročez jsme postrachem všech nepřátel. Kterí jsou nepřátelé: To jsou Ješínáci, ti jsou nejzlejší. Ostávají v Chaloupkách, jsou zrzaví a mají obličejové pihovaté, takže jsou kropenatí jako boby, zvané řezníci. Jejich území se rozprostírá od hostince Na purku, zabírá nádraží a cihelnu a táhne se až k dělnickým domkům, zvaným Na Zavadilce. S nimi sousedí Dražáci, ale ti jsou zas falešní. Nejraději by byli na obě strany. Jednou jdou s námi, podruhé zase s Ješínáky. Ale jsou víc pro sebe a každému se posmívají.

Jednoho Dražáka vedl pan Letovský, strážník, na obec, protože dal Ducbabovi kamenem do hlavy. On brečel a jeho tatínek, co je holič, řekl, že to dá soudu. Dražák dražácká na obci lhal, že ne, že nikdy neměl kámen v ruce, ale já ho dobře znám, je to Bednařík, ten je ze všech nejhorší, nikoho nenechá. Bednaříkovi jedí psy a kočky. Bednařík má trojku z mravů.

Avšak největší naši nepřátelé jsou Habrováci, to jsou ti nejhorší sprostáci. Habrováci i do školy nosí plné kapsy kamenů. Mají přesilu. Jejich mravy jsou špatné, zvyky ošklivé. Povahy jsou nesnášenlivé. Často bývají po škole. Ve škole sedí v oslovských lavicích, protože neprospívají. Také vyrušují a na jiné to svádí. Ruce si nemyjí, také krk mívají špinavý a pan učitel je posílá do umývárny. Tuhle povídal, že by si Habrováci mohli za ušima sázet brambory, všichni jsme se smáli, oni měli vzteka. A pan katecheta říká: "Vy, Habrováci jste plémě amalekitské, Bohu nemilé a lidem protivné."

Území Habrováků se rozprostírá po obou březích potoka javornického. Obyvatelé se živí chovem husí a soukenictvím. Někteří se

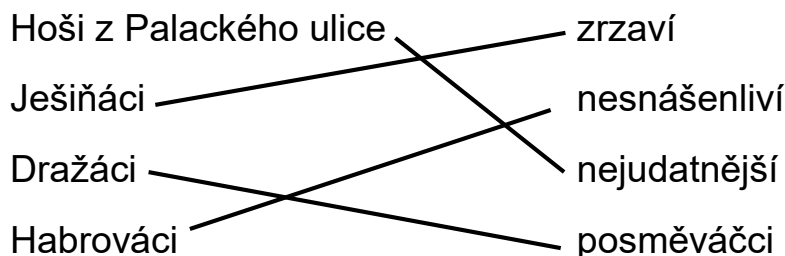
oddávají pašeráctví, pročez musejí chodit s četníkem na okres. Mnozí úpí ve vězení pro špatné skutky. Habrováci každému nadávají. Běda cizinci, který by se odvážil do jejich země bez průvodu rodičů nebo jejich zástupců!

Válka s Habrovou počíná se obyčejně na podzim, když rolníci sklídí, radují se z hojné úrody a ze stodol se ozývá buchání cepů. Tehdy naši vystoupí na stráň, z níž možno zhlédnouti celou zemi habrovskou, až k obzoru, kde sousedí s územím lukavickým. Oko se pokochá úchvatnou vyhlídkou a ústa z plných hrdel spustí potupnou píseň, která jest Habrovským proti mysli. Tato píseň zní:

"U Křížů v maštali chtěla kobyla. Radujte se, Habrováci, bude hostina! Habrováci - hup! Nažrali se krup. Napili se syrovátky, až jim bříšek puk, puk, puk!"

BYLO NÁS PĚT – ŘEŠENÍ

1. Jak jsou v úryvku líčeny tyto klučičí party? Patřící k sobě spoj.

2. Proč si hlavní hrdina myslí, že jsou Dražáci falešní?

Protože jednou jdou s nimi, podruhé zase s Ješiňáky.

3. Popiš, jak se Habrováci chovají ve škole.

Nosí do školy kameny. Mají špatné mravy a ošklivé zvyky. Často bývají po škole. Ve škole sedí v oslovských lavicích, protože neprospívají. Také vyrušují a na jiné to svádí. Ruce si nemyjí, také krk mívají špinavý a pan učitel je posílá do umývárny.

4. Napiš, které klučičí party ovládají tato území.

oba břehy potoka javornického - Habrováci

Na Zavadilce - Ješiňáci

území sousedící s územím lukavickým - Habrováci

Chaloupky - Ješiňáci

území sousedící s územím ješiňáckým – Dražáci

5. Vyhledej v textu:

1) jak se jinak řekne *trojka z chování* – trojka z mravů

2) jak se jinak řekne *učitel náboženství* - katecheta

- 3) označení pro lavici, ve které sedí nejhorší žáci – oslí lavice
- 4) synonymum ke slovům *stáj, konírna* – maštal
- 5) dvě synonyma ke slovu *policista* – strážník, četník

6. Vyber z nabídky vhodné slovo, kterým lze zaměnit zvýrazněné slovo v následující větě tak, aby se význam věty nezměnil.

My jsme nejudatnější, **pročež** jsme postrachem všech nepřátel.

- a) ačkoli
- b) proto
- c) neboť

7. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá (ANO/NE):

- 1) Ješiňáci jsou nejzlejší a jejich tatínkové jsou řezníci. NE
- 2) Habrováci jsou hoši špatných mravů a ošklivých zvyků. ANO
- 3) Dražák, který strefil Ducbabu kamenem do hlavy se jmenuje Letovský. NE
- 4) Ducbabův tatínek ho chtěl dát k soudu. ANO
- 5) Do lukavického území se nikdo neodváží bez doprovodu rodičů. NE
- 6) Území Ješiňáků zabírá také nádraží a cihelnu. ANO
- 7) Bednařík, který má trojku z chování, je Dražák. ANO
- 8) Válka mezi hochy obyčejně začíná bojovnou písní Habrováků. NE

Příloha 5: Dodatek k pracovnímu listu 5

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 5.

Téma: Přísloví

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, vysvětlí slovo „přísloví“, rozliší přísloví od jiných slovních spojení

Pomůcky: texty a pracovní listy *Vzdálené bubny lépe zní*, psací potřeby, skládačky, list s připravenými spojeními slov

Použitá literatura: DOSKOČILOVÁ, Hana (1986). *Posledního kousne pes*. Praha: Albatros.

Vyučovací metody: metody práce s textem, diskuzní metoda, didaktická hra

Organizační formy: hromadná, individuální, párová

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, komunikativní kompetence

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
5 minut	Motivace – skládačka Žáci obdrží do dvojic skládačku. Tvoří ji lístečky se slovy. Na každém lístečku je jedno slovo z přísloví „ <i>Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.</i> “ Úkolem žáků je slova správně seřadit do věty a poznat téma hodiny.	skládačka
5 minut	Diskuze Žáci budou odpovídat na otázky: <i>Co o přísloví víte? Které je vaše nejoblíbenější přísloví? Potvrdila se vám někdy platnost některého přísloví?</i>	

3 minuty	Kvíz Přečtu žákům různá slovní spojení a žáci rozhodnou, zda se jedná o přísloví.	slovní spojení
10 minut	Četba textu Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečte každý sám (tiché čtení).	text
15 minut	Práce s pracovním listem Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.	pracovní list
5 minut	Ilustrace Ten, kdo odevzdává vyplněný pracovní list, bude tvořit libovolnou ilustraci k textu.	pastelky
2 minuty	Reflexe Uřím tři rohy třídy. Do prvního se postaví ti žáci, kteří pokládají svou práci v této hodině za dobře odvedenou, do druhého ti, kteří si myslí, že mohli pracovat lépe a do třetího ti, kterým se v hodině vůbec nedařilo.	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 2: Pozměnit některá tvrzení, aby bylo snazší rozpoznat, zda jsou pravdivá/neppravdivá.

- 2) Do té doby, než si černý muž stvořil černou ženu, na zemi žádný jiný **člověk** nežil. ANO
- 4) Černému bohu se brebentění lidí **nelíbilo**. Radši poslouchal šumění trav a hukot vody. ANO
- 6) Stromy mluvily řečí, které moudrý strom **nerozuměl**. NE

Hana Doskočilová

Posledního kousne pes - Vzdálené bubny lépe zní

V hlubokém pralese na březích řeky Kongo žije černý bůh Akwakasongo. Žije od nepaměti. Zná řeč vody a řeč trávy. Řeč stromů, řeč tygra, řeč hada a řeč ptáků. Zná i řeč lidí. Tu zná ale nejméně, protože lidé přišli na svět poslední.

To prý tenkrát horké slunce políbilo zemi na březích řeky Kongo a ze země se na tom místě narodil černý muž. Byl jediný a byl sám. Nedovedl si najít druha ani mezi zvířaty, ani mezi ptáky.

Až jednou našel černý kámen, který se mu aspoň barvou velice podobal. Roztavil ten černý kámen ve slunečním žáru a udělal z něj černou ženu, která ožila. Měli spolu mnoho a mnoho černých dětí. Ty vyrostly a zase měly děti, takže brzy bylo černých lidí tolik, že jimi zelené břehy Konga docela zčernaly.

A když pak všichni najednou začali brebentit, šla z toho Akwakasongovi jeho svatá černá hlava kolem. Neslyšel už hukot vody, šumění trav a vítr ve stromech, neslyšel ani syčení hada, zpěv ptáků, ba ani tygří řev. Jen neustálé a pořád hlasitější brebentění.

Takhle by to dál nešlo. Vždyť vlastního božího slova neslyším, řekl si jednoho dne Akwakasongo a poručil vodám řeky Kongo, aby se vylily z břehů, vyhnaly odtud všechnu tu brebentící lidskou čeládku a rozehnaly ji po celé široširé zemi. Černý bůh poručil a tak se i stalo.

Na březích Konga zavládl zase pořádek a klid. Jen voda hučela, tráva šuměla a vítr ve stromech šelestil. Syčel had, zpívali ptáci a občas se svým řevem ozval tygr. Akwakasongo byl spokojen. Byl dokonce velice spokojen. Ale přece jen nebyl spokojen docela. To nebyl. A nevěděl proč.

„Proč já jenom nejsem docela spokojen?“ ptal se nejdřív sám sebe. A pak už každého na potkání. Ptal se hada. Ale ten jen úlisně syčel: „Jssi sspokojen, Akwakasongo. Proč byss nebyl? Jssi ssilný, jsi mocný, jsi bůh...“

Akwakasongo mávl rukou. On přece nejlíp musí vědět, jestli je docela spokojený, nebo není. A nebyl. Nevěděl proč. Všichni kolem mu to rozmlouvali. Stejně jako had zpívali i ptáci, šuměla tráva, hučela voda. I tygr s tím souhlasil a stromy v pralese k tomu přitakávaly. Jen jediný strom mlčel. A byl to starý moudrý strom.

Akwakasongo si toho všiml a zaklepal černým ukazovákem na jeho silný kmen. „Ty jsi němý?“

„Nejsem,“ ozvalo se z hloubi stromu. „Pak tedy odpověz, na co jsem se ptal,“ poručil černý bůh. „Nerad ti, Akwakasongo, dělám starosti,“ vzdychl starý strom. „Ty ale docela spokojený být ani nemůžeš, protože jsi svou boží věc neudělal docela správně.“

„Můžeš si snad na mě stěžovat?“ zamračil se Akwakasongo. „Já ne. Se stromy ty si rozumíš a řídíš jejich život, jak řídit máš. Ale k lidem, černý bože, k lidem jsi nebyl docela spravedlivý. Byli jedna rodina, a teď je každý jinde. Nemohou se spolu ani radit, ani těšit. A ty sám dobře víš, že to tak být nemá,“ řekl strom.

Akwakasongo se podrbal v černých kudrnách. „Nerad to slyším,“ zabručel, „ale asi máš pravdu. Já to napravím.“ A vzal zlatou sekyru a podťal moudrý strom až u samé země. Osekal větve, rozřezal kmen na špalky a vydlabal z nich na tisíce tamtamů. Pak tyhle dřevěné bubny naučil mluvit.

„Váš hlas at' je slyšet po celé zemi a všichni černí lidé at' mu rozumějí,“ poručil tamtamům a potom dřevěné bubny rozkutálel do všech stran.

VZDÁLENÉ BUBNY LÉPE ZNÍ – ŘEŠENÍ

1. Vylušti křížovku.

1.	S	T	R	O	M
2.	H	A	D	A	
3.	K	Á	M	E	N
	4.	T	Y	G	R
5.	Ř	E	K	A	
	6.	K	M	E	N
7.	S	E	Y	R	U

- 1) Kdo prozradil Akwakasongovi, proč nemůže být sám se sebou spokojený?
- 2) Jakého zvířete se Akwakasongo zeptal jako prvního, zda neví, proč není docela spokojený?
- 3) Surovina, ze které vznikla černá žena.
- 4) Která kočkovitá šelma je v pověsti několikrát zmíněna?
- 5) Co je Kongo?
- 6) Část stromu, ze které Akwakasongo zhotovil bubny.
- 7) Jaký nástroj použil Akwakasongo k pokácení stromu?

TAJENKA: TAMTAMY

Vysvětli slovo z tajenky: Dřevěné bubny

2. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá (ANO/NE):

- 1) Černý bůh stvořil černého muže a dal mu jméno Akwakasongo. NE
- 2) Do té doby, než si černý muž stvořil černou ženu, na zemi žádný jiný živý tvor nežil. NE
- 3) Lidé přišli na svět až po zvířatech. ANO

- 4) Černému bohu se více než brebentění lidí líbilo šumění trav a hukot vody. ANO
- 5) První, koho se černý bůh ptal, proč není docela spokojený, byl on sám. ANO
- 6) Stromy mluvily řečí, které černý bůh rozuměl, pouze jeden strom byl němý. NE
- 7) Černý bůh nesouhlasil s tím, co mu řekl moudrý strom, a tak ho za trest pokácel. NE

3. Odpověz na otázky:

- 1) Jak se podařilo Akwakasongovi rozehnat lid ze břehů řeky Kongo?
Poručil řekám, aby se vylily z břehů.
- 2) Jak byla stvořena černá žena?
Černý muž našel černý kámen. Roztavil ho ve slunečním žáru a udělal z něj černou ženu, která ožila.
- 3) Proč si moudrý strom myslel, že Akwakasongo nebyl k lidem spravedlivý?
Protože černí lidé byli jedna rodina, a teď je každý jinde. Nemohou se spolu ani radit, ani těšit.

4. Nahrad' zvýrazněné slovo jedním z nabízených slov tak, aby se význam nezměnil.

.... a **podt'al** moudrý strom až u samé země.

- a) označil
b) podepřel
c) podseknul
d) vytrhnul

Příloha 6: Dodatek k pracovnímu listu 6

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 4.

Téma: Pohádky tisíce a jedné noci

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, řadí dějové prvky do správného pořadí

Pomůcky: texty a pracovní listy *Sultánův šašek*, psací potřeby, báseň Chytrá Šahrazád, křídly na tabuli

Použitá literatura (zdroj textu i obrázků): *Pohádky tisíce a jedné noci* (1995). Praha: Egmont. ISBN 80-7186-044-1.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, diskuzní metoda

Organizační formy: hromadná, individuální, párová

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, sociální a personální kompetence

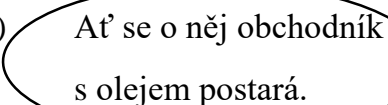
Struktura hodiny

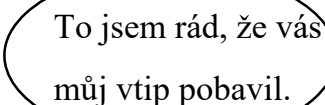
Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
8 minut	Motivace – báseň Žáci obdrží do dvojic básničku Chytrá Šahrazád od Františka Hrubína, kterou začínají jeho Pohádky tisíce a jedné noci. V básni chybí konce některých veršů. Úkolem žáků je báseň přečíst a doplnit správná slova (vymyslet vhodné rýmy).	báseň Chytrá Šahrazád
5 minut	Diskuze Zeptám se žáků, zda již četli (nebo viděli zfilmované) Pohádky tisíce a jedné noci. Vyzvu je, aby diskutovali o tom, co se jim na této sbírce pohádek líbilo/nelíbilo. Rovněž jim pošlu jednu knižní verzi těchto pohádek k prohlédnutí.	

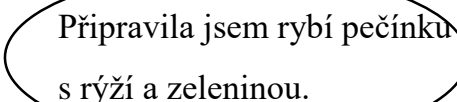
10 minut	Četba textu Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečte každý sám (tiché čtení).	text
20 minut	Práce s pracovním listem Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.	pracovní list
2 minuty	Reflexe hodiny Narýsuji na tabuli tři sloupce. Každý žák půjde udělat čárku do některého ze sloupečků podle toho, jak hodnotí tuto hodinu. Do prvního sloupce udělají čárku ti, kteří považují hodinu za přínosnou, do druhého ti žáci, kteří si v hodině něco procvičili, ale domnívají se, že by se mohli naučit více a do třetího ti žáci, kteří považují hodinu za zbytečnou, protože se nic nenaučili a nic si nprocvičili.	křída

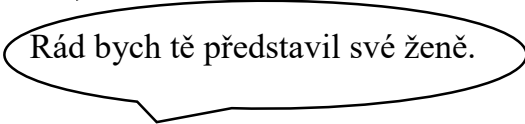
Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkoly č. 1 a č. 2: Doplnit do obrázků k postavám bubliny s jejich výroky, aby bylo snazší identifikovat, o jakou postavu a jakou fázi děje se jedná.

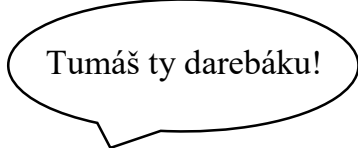
a) Ať se o něj obchodník s olejem postará.

d) To jsem rád, že vás můj vtip pobavil.

b) Připravila jsem rybí pečínku s rýží a zeleninou.

e) Rád bych tě představil své ženě.

c) Musím vzbudit doktora!

f) Tumaš ty darebáku!

Pohádky tisíce a jedné noci

Sultánův šašek

Ale Malika nebavilo trávit celé dny v paláci. Raději se potuloval po městě a dával se s lidmi do řeči. Jak mohl, zmizel z paláce a bloumal ulicemi města. Jednoho rána se zatoulal ke krejčovské dílně, které si dříve nevšiml. Vešel dovnitř a dal se s majitelem krámků do řeči. Za chvíli se krámek otřásal bouřlivým smíchem. Krejčí si málem propíchl prst, jak se smál. Tlachelali celý den až do západu slunce. Krejčí, který se nikdy tak dobře nepobavil, nakonec řekl: „Maliku, rád bych tě představil své ženě. Celé dny je chudák zavřená doma a s nikým nepromluví. Pojd' k nám na večeři. Jsem si jist, že by to mou ženu potěšilo.“

Malik pozvání do domu svého nového přítele s radostí přijal. Žena krejčího byla výborná kuchařka. K večeři připravila šťavnatou rybí pečínku s rýží a zeleninou. Malik se nedal dvakrát pobízet. Naložil si vrchovatý talíř. Pustili se do jídla a Malik prohodil nějaký vtíp. Krejčí vyprskl smíchy. Malik se spokojeně zasmál, když tu najednou ztuhl, zrudnul, chytil se za krk a skácel se k zemi. Spolkl kost a ta mu uvízla v krku.

„Je mrtvý! Je mrtvý!“ křičela žena. „Je to moje chyba! Měla jsem z ryby vyndat kosti, než jsem ji nesla na stůl.“ --- „Chudák Malik!“ vzdychl krejčí. „Ale ještě větší chudák jsem já. Malik byl dvorní šašek. Sultán mi dá setnout hlavu! Co si jen počnu?“ Bylo jasné, že je zle. Nakonec žena dostala nápad a svěřila se s ním svému muži. „Musíme to svést na někoho jiného,“ řekla. „Jedině tak se můžeme zachránit.“ Jak řekla, tak udělali. Vzali Malika a odnesli ho před dům jejich souseda, starého doktora, a zakleпали na vrata. Přišla jim otevřít služka. „Co chcete uprostřed noci?“ obořila se na ně. „Máme tu nemocného člověka,“ vysvětloval krejčí. „Vzbud' doktora, my zatím přivedeme pacienta nahoru. Tady máš zlat'ák za trápení.“

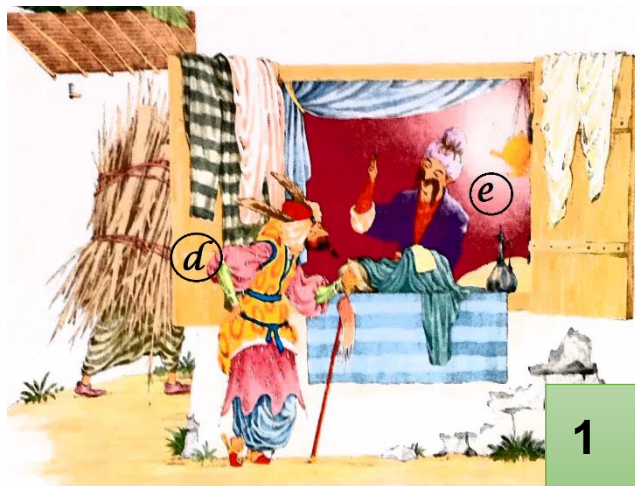
S odměnou v ruce běžela služka pro svého pána. Krejčí a jeho žena vynesli zatím Malikovo tělo po schodech, opřeli ho o zeď vedle doktorových dveří a utekli. „Tak kde máme toho pacienta?“ zeptal se doktor, který se vypoťácel z ložnice. Ozvala se tupá rána a Malikovo tělo se svezlo na zem a leželo tam bez jediného pohybu. „Běda mi, to je hrozné!“ vykřikl doktor. „Pacient umřel u mých dveří. Pojd' sem, Fatimo,“ zavolal na svou služku. „Pomoz mi s ním. Musíme to tělo odsud dostat, nebo mi setnou hlavu za vraždu!“ --- „Jistě, pane,“ souhlasila Fatima. „Ale kam ho dáme?“ --- „Mám nápad“, řekl doktor. „Vytáhneme ho na střechu toho obchodníka s olejem od vedle a shodíme ho do komína. Ať se o něj postará.“ Tak to taky udělali.

Obchodník s olejem měl panický strach ze zlodějů. Báł se, že jej okradou. Noc co noc hlídal svůj dům. Spal jen tak na půl oka, v ruce velkou hůl, a číhal na zloděje. Tu noc zrovna lezl do postele, když uslyšel rámus, vycházející ze skladiště a potom hrůznou ránu. „Jen počkejte, vy darebáci, já vám dám!“ rozzlobil se obchodník. Popadl hůl a běžel dolů. U ohniště uviděl neznámou postavu. „Já tě naučím, abys nechal na pokoji, co ti nepatří!“ vykřikl obchodník a přetáhl holí zloděje přes záda. Zloděj se zhroutil bez hlesnutí na podlahu. „Nebesa, já ho snad zabil,“ bědoval obchodník, když se vzpamatoval z překvapení. „Co teď budu dělat?“ Dlouho usilovně přemýšlel, až na to přišel. Hodil si Malikovo tělo na ramena a tiše se vyplížil z domu. Opřel mrtvolu o dveře sousedního krámku a šel spát.

Druhý den ráno se objevil majitel krámku s klíči v rukou. Ohnul se, aby odemkl dveře, když tu mu někdo padl na záda. „Zloděj!“ blesklo mu hlavou. Uskočil stranou a útočnickovi, který ztratil rovnováhu, zasadil pořádnou ránu. „Tumáš, ty darebáku!“ Kupec byl spokojený, že na zloděje vyzrál. Ale jeho radost se brzy změnila v úlek, když zjistil, že muž leží bez jediné známky života.

SULTÁNŮV ŠAŠEK - ŘEŠENÍ

1. Očísluj obrázky (1 - 6) podle toho, jak se příběh odehrál.

2. V obrázcích najdeš šest písmen (a – f). U kterých postav se nacházejí? Vyber z nabídky.

krejčí doktor Fatima kupec krejčího žena Malik

- a) doktor
- b) krejčího žena
- c) Fatima
- d) Malik
- e) krejčí
- f) kupec

3. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá (ANO/NE).

- 1) Malik byl povoláním dvorní šašek. ANO
- 2) Krejčí pozval Malika k sobě domů na oběd. NE
- 3) Krejčí se ženou hodili Malika do doktorova domu komínem. NE
- 4) Doktorova služka se jmenovala Fatima. ANO
- 5) Obchodník s olejem spal tvrdým spánkem. NE
- 6) Vedle domu obchodníka s olejem měl krámeček kupec. ANO

4. Kdo dostal v příběhu zlat'ák? Od koho a za co ho dostal?

Zlat'ák dostala Fatima od krejčího za to, že dojde vzbudit doktora.

5. Jak se projevovat obchodníkův panický strach ze zlodějů?

Noc co noc hlídal svůj dům. Spal jen tak na půl oka, v ruce velkou hůl a číhal na zloděje.

Příloha 7: Dodatek k pracovnímu listu 7

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 4.

Téma: Hans Christian Andersen

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, interpretuje text svými slovy a spojuje slova, která k sobě významově patří

Pomůcky: texty a pracovní listy *Malá loupežnice*, psací potřeby, spojovačky

Použitá literatura: ANDERSEN, Hans Christian (1979). *Sněhová královna*. Praha: Albatros.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, diskuzní metoda

Organizační formy: hromadná, individuální, párová

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
5 minut	Motivace - spojovačka Sdělím žákům cíl hodiny, který spočívá v seznámení s významným autorem pohádek - Hansem Christianem Andersenem. Do dvojic obdrží spojovačku, ve které mají za úkol spojit začátky vět s jejich správným dokončením. Pokud se jim podaří části vět správně spojit, dozví se základní informace o životě Hanse Christiana Andersena.	spojovačka
8 minut	Povídání o autorovi textu Společně si přečteme text, který obsahuje spojovačka. Dále budeme diskutovat o tom, jaké Andersenovy pohádky žáci znají, o čem jsou, jak končí atp.	

10 minut	Četba textu Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečte každý sám (tiché čtení).	text
20 minut	Práce s pracovním listem Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.	pracovní list
2 minuty	Reflexe hodiny Každý žák svým postavením těla vyjádří, jak se mu v hodině dařilo. Kdo stojí zpříma, tomu se v hodině dařilo dobře. Kdo stojí v podřepu, ten cítí ve svém výkonu jisté nedostatky. Kdo je dřepu, tomu se v hodině nevedlo.	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 1: Spojování čarami nahradit vepisováním odpovídajících čísel do kolonek, aby bylo vyhodnocování jednodušší po stránce přehlednosti.

1. LESKLÝ	☐ LES
2. GERDIN	☐ KOČÁR
3. LOUPEŽNÍČIN	☐ RUKÁVNÍČEK
4. TEMNÝ	☐ NŮŽ
5. ZÁŘÍCÍ	☐ OBOČÍ
6. VISÍCÍ	☐ VOUS

Hans Christian Andersen

Sněhová královna – Malá loupežnice

Jeli temným lesem, ale kočár zářil jako plamen, až to lupiče řezalo do očí – a to na ně bylo příliš.

„Samé zlato, samé zlato,“ křičeli jeden na druhého, vyřítili se na cestu a chopili se koní, malé jezdce pobili, zabili i kočího a sloužící, a teď vytáhli z vozu malou Gerdu.

„Ta je vypasená jedna báseň, tu krmili samými oříšky,“ řekla stará loupežnice; na bradě se jí ježily dlouhé vousy a obočí jí viselo až přes oči. „Učiněné krmné jehně – to bude pochoutka!“ A ta vytáhla svůj lesklý nůž; blýskal se až hrůza.

„Au“ vyjekla loupežnice zničehonic; kousla ji do ucha její vlastní dcerka, která ji visela na zádech a byla divoká a rozjívená, radost pohledět. „Počkej, ty neřáde,“ řekla její matka, ale zabít Gerdu už nestačila.

„Bude si se mnou hrát,“ poroučela malá loupežnice, „a dá mi svůj rukávníček a ty krásné šaty a bude spát se mnou v posteli!“ A znovu kousla starou loupežnici do ucha. Ta vyskočila a točila se dokolečka, až se všichni loupežníci rozchechtali a říkali: „Koukejte na ni, jak s tou svou holkou tancuje!“

„A teď chci do kočáru,“ řekla malá loupežnice a taky prosadila svou, protože byla nesmírně rozmazlená a paličatá. Nasedly s Gerdou do vozu a cesta necesta ujížděly čím dál hlouběji do lesa. Malá loupežnice byla velká jako Gerda, jenže silnější, ramenatější, a také snědší; oči měla úplně černé, ale vypadaly skoro smutně. Vzala malou Gerdu kolem pasu a řekla: „Dokud se na tebe nerozzlobím, nebudou tě smět zabít! Ty jsi princezna, vid’?“

MALÁ LOUPEŽNICE – ŘEŠENÍ

1. Vyber z nabídky možností správnou odpověď.

- 1) Loupežníci celou posádku vozu pobili. Naživu nechali pouze:
a) jehně b) holčičku c) kočího
- 2) Loupežníci přepadli kočár, protože chtěli:
a) získat zajatce b) ukrást kočár c) ukrást zlato
- 3) Holčička z vozu byla:
 a) vypasená b) hubená c) jako kost a kůže
- 4) Vůz s loupežníky mířil do:
a) zámku b) lesa c) loupežnického doupěte

2. Rozhodni, zda tato tvrzení o malé loupežnici jsou pravdivá (ANO/NE):

- 1) Jmenovala se Gerda. NE
- 2) Stará loupežnice byla její babička. NE
- 3) Byla stejně velká jako holčička z vozu. ANO
- 4) Plánovala, že s ní holčička bude spát v posteli. ANO
- 5) Loupežníci ji krmili samými oříšky. NE
- 6) Byla nesmírně paličatá. ANO
- 7) Holčička byla ramenatější než ona. NE

3. Vysvětli, proč to vypadlo, jako když spolu stará a malá loupežnice tancují.

Malá loupežnice kousla starou loupežnici do ucha. Ta vyskočila a točila se dokolečka.

4. Spoj slova, která k sobě patří.

LESKLÝ	LES
GERDIN	KOČÁR
LOUPEŽNÍČIN	RUKÁVNÍČEK
TEMNÝ	NŮŽ
ZÁŘÍCÍ	OBOČÍ
VISÍCÍ	VOUS

5. Odpověz na následující otázky:

1) Proč kočár zářil jako plamen?

protože v něm bylo zlato

2) Co by se stalo, kdyby se malá loupežnice na Gerdu rozzlobila?

loupežníci by ji zabili

3) Na jaké Gerdiny věci si dělala malá loupežnice zálusk?

rukávníček a krásné šaty

4) Jaké oči měla malá loupežnice?

černé, smutné

5) K jakému zvířeti přirovnávala stará loupežnice Gerdu?

k jehněti

6) Jakou zbraň vytáhla stará loupežnice na Gerdu?

nůž

Příloha 8: Dodatek k pracovnímu listu 8

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 4.

Téma: Pověst

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, vysvětluje význam některých slov

Pomůcky: texty a pracovní listy *Drak na brněnské radnici*, psací potřeby, mazací tabulky a fixy, rozstříhané texty

Použitá literatura: JANÁČKOVÁ, Zita a JANÁČKOVÁ, Tereza (2014). *Čítanka pro 4. ročník základní školy*. Brno: Nová škola. ISBN 978-80-87591-52-9.

Vyučovací metody: metody práce s textem, didaktická hra, rozborová metoda

Organizační formy: hromadná, individuální, párová

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, komunikativní kompetence

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
3 minuty	Motivace – rozstříhaný text Žáci obdrží do dvojic rozstříhaný text. Jejich úkolem je text správně složit a poznat, o jaký literární útvar se jedná. Zjistí tím téma hodiny (→ pověst).	rozstříhaný text
5 minut	Kvíz Žáci si vezmou mazací tabulky. Přečtu jim různá tvrzení a žáci rozhodují, zda se týkají pověsti, nebo ne. Odpovědi píší na mazací tabulky. Následná kontrola.	tvrzení, mazací tabulka a fix
10 minut	Četba textu Čtení textu nahlas, žáci se střídají po částech, každý žák sleduje při přečítání text, který má před sebou.	text

4 minuty	Práce s textem Žáci budou hledat znaky pověsti v textu, který jsme si přečetli.	text
20 minut	Práce s pracovním listem Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.	pracovní list
3 minuty	Reflexe hodiny Otázka na žáky: „Jak hodnotíte obtížnost pracovního listu?“ 1 = velmi lehký, 2 = lehký, 3 = přiměřeně obtížný, 4 = těžký, 5 = velmi těžký Odpověď žáci ukazují zdvižením příslušného počtu prstů.	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 2: Vysvětlování svými slovy nahradit kroužkováním správného slova z nabídky.

Purkmistr dal vybubnovat a vylepit **vyhlášky**.

vyhláška ~~o~~ **oznámení** -- přání

Na radnici přišel potulný tovaryš, co chodil světem po **vandru**.

vandr = žebrání -- **potulování**

Pil, pil, voda mu tekla do tlamy jak do **bečky**.

bečka = potok -- **sud**

Úkol č. 3: Vyřadit kolonku „nebylo řečeno“.

Oldřich Sirovátka

Drak na brněnské radnici

Na Staré radnici v Brně visí na řetězech v průjezdu velký drak. Zuby má silné, že vypadají jak ostré hřebíky. Víte, jak se tam dostal?

Za dávných, dávných časů, kdy ještě na světě žili draci, jeden z nich se taky usadil kousek od Brna, v dírách a jeskyních na Stránské skále. Když ženské z Líšně chodily prodávat na brněnský trh kuřata, vajíčka a máslo, červené třešně a sladké hrušky, kolikrát toho draka viděly, jak sedí na vršku skály a vyhřívá se na sluníčku. Brzy se tomu místu všichni začali vyhýbat. Rozneslo se, že prý drak chytá a dává zajíčky, kozy, srnky, telata. Co kdyby si troufl taky na lidi? Purkmistr dal vybubnovat a vylepit vyhlášky: Kdo zbaví město hrozného draka, dostane pěknou odměnu, tolik zlaťáků, co jen unese.

Čas běžel, utíkaly dny a týdny – o odměnu se nikdo nehlásil. Až jednou! Na radnici přišel potulný tovaryš, co chodil světem po vandru, malý, suchý krejčík. „Slavná městská rado, kdy tu odměnu dostanu?“ --- „Co se ptáš? Nejdřív musíš zabít draka!“ --- „To nic, to nic, zítra to bude.“

Mysleli si, že se vychloubá nebo že se jim posmívá. Krejčík povídá: „Ale něco bych k tomu potřeboval: pěknou volskou kůži a plný pytel syrového vápna.“

Když kůži, tak kůži, když vápno, tak vápno: dali mu, co si přál. Krejčík to dovezl ke Stránské skále. Kůži vycpal vápnem a zas zašil. Pak si vylezl do široké koruny borovice a čekal. Netrvalo dlouho, objevil se drak. Namířil si to rovnou k zabitému volu. A hned se do něho pustil. Krejčík si na stromě mnul ruce: Jen si dej chutnat! Jak byl drak s jídlem hotov, zařval, až se stromy třásly. Rovnou zamířil k řece Svitavě, aby se po tom dobrém obědě napil. Pil, pil, voda mu tekla do tlamy jak do bečky. Vápno se v něm začalo hasit a bublalo a vřelo. Milý drak se nadýmal a od bolesti řval – až praskl. Ležel na břehu bez života. Teprve po čase si lidi k němu troufli a odvezli ho do Brna, vycpali a pověsili na strop Staré radnice.

Sám purkmistr, co vládl nad celým městem, krejčíkovi povídá: „ Za ten udatný čin ti uděláme hostinu, do smrti na ni nezapomeneš!“ Pivo teklo potokem, vína měl každý, co ráčil a hodovalo se až do rána. To víte, ty zlaťáky taky dostal.

DRAK NA BRNĚNSKÉ RADNICI – ŘEŠENÍ

1. Doplň křížovku.

			1)	V	Á	P	N	O												
			2)	B	R	N	O													
						3)	S	V	I	T	A	V	Ě							
			4)	Ř	E	T	Ě	Z	E	CH										
5)	P	U	R	K	M	I	S	T	R											
			6)	H	O	S	T	I	N	U										

- 1) Co použil krejčík k vycpání kůže?
- 2) Město, ve kterém dnes můžeme nalézt zavěšeného draka.
- 3) O jaké řece se v pověsti mluví?
- 4) Na čem visí drak na Staré radnici? (Na ...)
- 5) Kdo rozhodl, že za zabití draka přísluší jako odměna zlaťáky?
- 6) Co dostal krejčík jako odměnu kromě zlaťáků?

TAJENKA: POVĚST

2. Vysvětli následující zvýrazněná slova z příběhu.

- 1) Purkmistr dal vybubnovat a vylepit **vyhlášky**.
vyhláška = zpráva, oznámení
- 2) Na radnici přišel potulný tovaryš, co chodil světem po **vandru**.
vandr = potulování, chození po světě
- 3) Pil, pil, voda mu tekla do tlamy jak do **bečky**.
bečka = nádoba, sud

3. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá:

Ano

Ne

Nebylo řečeno --

Ženské z Líšně vídaly draka na trhu, jak se tam vyhříval na sluníčku.	☐	☒	☐
První, kdo se přihlásil o odměnu, byl krejčík.	☒	☐	☐
Krejčík byl statný a silný mládenec.	☐	☒	☐
Bylo mu 20 let.	☐	☐	☒
Čekal na draka v koruně lípy.	☐	☒	☐
Drak se nejdřív napil vody z řeky a poté zamířil k zabitému volu.	☐	☒	☐
Za to, že draka zabil, dostal krejčík zlaťáky.	☒	☐	☐

4. Vysvětli stručně, jakým způsobem se podařilo krejčíkovi draka zabít.

Poručil si volskou kůži a vápno. Kůži vycpal vápnem a zas zašil. Pak si vylezl do široké koruny borovice a čekal, až se objeví drak. Jakmile se drak objevil, hned si všiml volské kůže a pustil se do ní. Jak byl drak s jídlem hotov, zamířil k řece Svitavě, aby se po dobrém obědě napil. Jakmile se napil, vápno se v něm začalo hasit a bublalo a vřelo. Milý drak se nadýmal a od bolesti řval – až praskl.

5. Vyber z nabídky takovou větu, kterou lze zaměnit se zvýrazněnou větou tak, že se nezmění význam sdělení.

Namířil si to rovnou k zabitému volu. **A hned se do něho pustil.**

a) A hned se na něj rozkřikl.

b) A hned se do něj zakousl.

c) A hned s ním začal zápasit.

Příloha 9: Dodatek k pracovnímu listu 9

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 4.

Téma: Malý Mikuláš

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu a zapisuje, ve které části textu je našel, odpovídá na otázky k textu, interpretuje text svými slovy

Pomůcky: texty a pracovní listy *Ruleta*, psací potřeby, knihy, videoukázka

Použitá literatura: GOSCINNY, René (2004). *Mikulášovy průšvihy*. Praha: BB art. ISBN 80-86070-44-1.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, slovní metoda monologická (přednáška)
metoda projekce

Organizační formy: individuální, hromadná

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, komunikativní kompetence

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
5 minut	Motivace – ukázka knih Představím žákům sérii knih Malý Mikuláš, jejímž autorem je francouzský spisovatel René Gosciny. Ukáži jim několik knih této série, které si budou moci prohlédnout a prolistovat.	knihy
7 minut	Videoukázka Žáci zhlédnou krátkou videoukázku pohádky Mikulášovy patálie.	videoukázka

10 minut	<p>Četba textu</p> <p>Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečteme společně. Žáci se budou ve čtení střídat po odstavcích.</p>	text
20 minut	<p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.</p>	pracovní list
3 minuty	<p>Reflexe hodiny</p> <p>Všichni žáci se postaví do jedné řady. Budu číst jednotlivé výroky vztahující se k hodnocení hodiny (např. v hodině jsem se něco nového naučil, procvičil jsem si určité dovednosti, hodina mne bavila, apod.). Pokud žák s výrokiem souhlasí, udělá krok vpřed. Celkovou úspěšnost hodiny zjistím z konečného postavení žáků.</p>	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 3: Pozměnit zadání, aby bylo odpovídání jednodušší – „Na základě toho, co ses dočetl/a, vyjmenuj, co je zapotřebí ke hře ruleta.“

Úkol č. 5: Zjednodušit otázky.

- 1) Kdo řekl Vendelínovi tlust'ochu? Albín.
- 2) Kdo bere bank, když nikdo nevyhraje? Bankéř.
- 3) Který z hochů vsadil číslo, jenž bylo nejbližší číslu, které padlo? Albín.
- 4) Kdo viděl v televizi, jak se hraje ruleta? Kryšpín.
- 5) Kdo si plánoval koupit za výhru pišingr? Vendelín.

René Goscinny

Mikulášovy průšvihy – Ruleta

[1] Augustýn má děsně bohatého tatínka, který mu koupí všechno, nač si Augustýn vzpomene, a tak každou chvíli dotáhne do školy nějakou senzační věc. Dneska si přinesl ve školní tašce ruletu a o přestávce nám ji ukázal. Ruleta je takové kolečko, na něm jsou napsány číslice a uvnitř běhá kulička. „To kolečko se roztočí,“ vysvětloval nám Augustýn, „a když se zastaví, stojí kulička u nějakého čísla. A když se někdo vsadil, že se zastaví zrovna u tohoto čísla, tak hurá, vyhrál to kolo.“

[2] „To by bylo moc lehké,“ řekl pochybovačně Viktorín. „V tom je jistě nějaká finta.“ -- „Já jsem to viděl v jednom filmu, v kovbojce,“ řekl Fridolín. „Jenomže ta ruleta byla zfalšovaná, a tak ten mladík vytáhl kolt a postřílel všechny svoje nepřátele a vyskočil oknem ven a vsedl na koně a tryskem uháněl pryč - takatak, takatak, takatak!“ -- „Já věděl, že v tom bude švindl!“ řekl znovu Viktorín. „Nádivo,“ řekl Augustýn. „Kvůli tomu, že v tom Fridolínově filmu byla ruleta zfalšovaná, nemusí být přece zfalšovaná i ta moje!“

[3] „Já jsem viděl hrát ruletu v jedné hře v televizi,“ řekl Kryšpín. „Na stole byl ubrus s čísly, lidi dávali na ta čísla destičky - říká se jim žetony - a byli rozčilením úplně bez sebe, když ty svoje žetony prohráli.“ -- „No jasně,“ přikývl Augustýn. „V mé krabici s ruletou je taky takový zelený ubrus s čísly a fůra žetonů, jenomže maminka nechtěla, abych to všechno tahal s sebou do školy. Ale nevádí, můžeme si zahrát i bez toho.“ Pak nám řekl, že stačí, když každý vsadíme na nějaké číslo, on roztočí ruletu, a u kterého čísla se kulička zastaví, to vyhraje.

[4] „Ale s čím budeme hrát,“ zeptal jsem se, „když nemáme žetony?“ -- „No co,“ řekl Augustýn, „máme přece desetníky. Budeme hrát o desetníky, to je toho! Prostě budeme dělat, jako kdyby to byly žetony. Ten, kdo vyhraje, sebere desetníky všech ostatních!“ -- „Já mám peníze na to, abych si koupil pišingr, až půjdu ze školy,“ řekl Vendelín a dojídal druhý chleba s pomazánkou, co měl k svačině. „No právě,“ řekl Jáchym. „Když vyhraješ desetníky ostatních kluků, budeš si moct koupit pišingrů celou horu.“

[5] „A hele!“ zvolal Albín. „Tím chceš říct, že když si ten tlust'och náhodou vybere správné číslo, koupí si za moje žetony pišingry? Tak to teda nikdy! To není žádná hra!“ Vendelín se pekelně namíchl, jelikož nemá rád, když mu někdo říká tlust'och, a řekl, že vyhraje všechny Albínovy desetníky a sní pišingry před jeho očima a nedá mu ani kousnout a ještě se mu vysměje, fakt, bez legrace. „Nic se neděje,“ klidnil je Augustýn, „kdo nechce, nemusí hrát, a basta. Přece nestrávíme přestávku hádáním. Zvolte si čísla!“

[6]Postavili jsme ruletu na zem, stoupli jsme si do kruhu kolem ní a vybrali jsme si každý jedno číslo. Já jsem měl 12, Vendelín 6, Kryšpín 0, Jáchym 20, Fridolín 5, Albín 25, Augustýn 36 a Viktorín si nevzal nic, jelikož prohlásil, že nebude utrácet svoje desetníky v našvindlované ruletě. „Prach a broky, ten mě ale štve!“ rozčílil se Augustýn. „Copak jsem ti neříkal, že našvindlovaná není?“ -- „Tak to dokaž!“ řekl Viktorín. -- „Tak jde se na to, nebo ne?“ rozkřikl se Vendelín. „Kdy už začneme?“

[7]Augustýn ruletu roztočil a kulička se zastavila před číslem 24. „Jak to, 24???“ zeptal se Vendelín a zrudl. „Neříkal jsem vám, že je to švindl?“ řekl Viktorín. „Nikdo nevyhrává.“ -- „No dovolte,“ řekl Albín, „vyhrávám já. Měl jsem 25 a to je dvaceti čtyřem nejbliž.“ -- „Prosím tě, kde jsi hrál ruletu, že máš takové řeči?“ křičel Augustýn. „Měl jsi číslo 25, to nevyhrálo, tak jsi prohrál a basta. Klaním se vám, pánové.“ -- „Augustýn má pravdu,“ řekl Vendelín. „Nikdo nevyhrál, začneme znovu.“

[8] „Okamžik,“ zvolal Augustýn, „ještě něco! Když nikdo nevyhraje, bere celý bank bankéř, to znamená majitel rulety.“ -- „V televizi to takhle fakt bylo,“ poznamenal Kryšpín. „Tebe se nikdo na nic neptal,“ zařval Vendelín, „tady nejsme v televizi. Když chcete hrát takhle, beru si svůj žeton zpátky. Má poklona!“

RULETA – ŘEŠENÍ

1. U každé otázky uveď číslo jednoho odstavce, ve kterém se nachází odpověď na tuto otázku.

Kdo získá všechno, pokud nikdo nevyhraje?	8
Co je potřeba ke hře ruleta?	3
Co je to ruleta?	1
Je ruleta vždy poctivá hra?	2
Kdo jejich hru vyhrál?	7
Na jaká čísla si hoši vsadili?	6
Co lze použít místo žetonů?	4
Kdo nechtěl hrát o peníze?	5

2. Vypiš jména všech osmi hochů, o kterých se v textu píše.

Mikuláš, Vendelín, Kryšpín, Jáchym, Fridolín, Albín, Augustýn a Viktorín

3. Na základě toho, co ses dočetl/a, vysvětli, jak se hraje ruleta.

Ruleta je takové kolečko, na něm jsou napsány číslice a uvnitř běhá kulička. To kolečko se roztočí, a když se zastaví, stojí kulička u nějakého čísla. A když někdo vsadil, že zastaví zrovna u tohoto čísla, tak toto kolo vyhrál. Své sázky hráči označují žetony, které pokládají na ubrus s čísly. Kdo vyhrál, získá žetony všech ostatních hráčů.

4. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá (ANO/NE):

- 1) K ruletě je zapotřebí kulička. ANO
- 2) Augustýn přinesl do školy fůru žetonů. NE
- 3) Vendelín navrhl, že by mohli hrát o desetníky. NE
- 4) Všichni hoši si vsadili na nějaké číslo. NE
- 5) Nejvyšší číslo si vybral Augustýn. ANO
- 6) Viktorín pochyboval o poctivosti hry ruleta. ANO

5. Odpověz na otázky.

1) Kdo urazil Vendelína a čím?

Urazil ho Albín tím, že mu řekl, že je tlustoch.

2) Proč si Augustýn myslel, že má právo na zisk, ačkoliv nevyhrál?

Protože vlastnil ruletu a tím pádem byl bankéřem. Pokud nikdo nevyhraje, získává bank bankéř.

3) Proč si dělal nároky na výhru Albín?

Protože padlo číslo 24 a on vsadil 25, tudíž se trefil nejlíže.

4) Jakou zkušenost s ruletou měl Kryšpín?

Viděl ji v televizi.

5) Kdo si plánoval koupit za výhru sladkost? Jaká sladkost to byla?

Vendelín. Chtěl si koupit pišingr.

Příloha 10: Dodatek k pracovnímu listu 10

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 4.

Téma: Fantasy svět

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, interpretuje text svými slovy a spojuje slova, která k sobě významově patří

Pomůcky: texty a pracovní listy *Harry Potter a kámen mudrců*, psací potřeby, kniha

Použitá literatura: ROWLINGOVÁ, Joanne Kathleen (2001). *Harry Potter a Kámen mudrců*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-00995-1.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, diskuzní metoda, didaktická hra

Organizační formy: individuální, hromadná

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, komunikativní kompetence, kompetence k řešení problémů

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
5 minut	Motivace – horké křeslo Vtělím se do postavy Harryho Pottera. Úkolem žáků bude pokládat mi otázky, které směřují k odhalení toho, jakou pohádkovou postavu představuji. Otázky musí být formulovány tak, aby na ně šlo odpovědět slovy ANO/NE.	
8 minut	Představení knihy Nejdříve si s žáky budeme povídat o filmové verzi pohádky Harry Potter. Poté jim ukáži její knižní podobu a budu zjišťovat, jestli tuto knihu někdo četl a provedeme srovnání film x kniha.	knihy Harry Potter

10 minut	<p>Četba textu</p> <p>Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečte každý sám (tiché čtení).</p>	text
20 minut	<p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.</p>	pracovní list
2 minuty	<p>Reflexe hodiny</p> <p>Každý žák zvednutím palce zhodnotí tuto hodinu – palec nahoru = vedlo se mi, palec vodorovně s podlahou = cítím drobné rezervy, palec dolů = nevedlo se mi.</p>	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 4: Zjednodušit otázky.

- 1) Kdo rozřazoval studenty 1. ročníků do kolejí? Moudrý klobouk.
- 3) Co se vznášelo ve vzduchu nad stoly studentů? Tisíce svící.
- 4) Co připomínal strop? Skutečné nebe.

J. K. Rowlingová

Harry Potter a kámen mudrců

Harry si nikdy neuměl ani představit tak podivnou a nádhernou místnost. Velkou síň ozařovaly tisíce svící, jež se vznášely ve vzduchu nad čtyřmi dlouhými stoly, u kterých seděli všichni ostatní studenti. Stoly byly plné blyštivých zlatých talířů a číší. V čele byl další dlouhý stůl, za kterým seděli učitelé, a tam teď profesorka McGonagallová odvedla žáky prvního ročníku, takže zůstali stát v řadě tváří v tvář ostatním studentům, a učitele měli za sebou. Stovky tváří, které na ně zíraly, v mrkavé záři svící vypadaly jako bledé lucerny. Duchové, roztroušení mezi studenty, vyzařovali nejasné stříbrné světlo. Harry vzhlédl vzhůru, především proto, aby unikl všem těm očím, které se na ně upíraly, a uviděl sametově černý strop posetý hvězdami. Slyšel Hermionu, jak mumlá: „Je začarovaný, aby vypadal jako skutečné nebe. Četla jsem o tom v *Dějinách bradavické školy*.“

Bylo k neuvěření, že tam nějaký strop vůbec je a nad Velkou síní že se prostě neklene obloha. Potom se Harry zase spěšně podíval dolů, když profesorka McGonagallová před žáky prvního ročníku mlčky postavila čtyřnohou stoličku. Na její desku položila špičatý kouzelnický klobouk, celý odřený a záplatovaný a tak špinavý, že by ho teta Petunie rozhodně v domě nestrpěla.

Možná jim teď uloží, aby z něj zkusili vytáhnout králíka, pomyslel si Harry rozrušeně, nebo to tak aspoň vypadalo – a když si všiml, že všichni se teď na klobouk upřeně dívají, zahleděl se na něj také. Na několik vteřin zavládlo ve Velké síni naprosté ticho. Pak sebou klobouk několikrát škubl. Vedle krempy se otevřela trhlina podobná ústům – a klobouk začal zpívat:

Zdá se vám, že jsem ošklivý – myslete si, co chcete,

chytřejší klobouk než jsem já, na světě nenajdete.

*Nechte si svoje buřinky i své klobouky z plsti
jsem moudrý klobouk z Bradavic, jenž vám nic neodpustí.*

*Každému vidím do duše, vím, z jakého je těsta –
nasad' si mě a řeknu ti, kam povede tvá cesta.*

*Možná tě čeká Nebelvír, kde mají chrabré srdce;
odvaha, klid a rytířskost jdou u nich ruku v ruce.*

*Nebo tě čeká Mrzimor: máš jejich mravní sílu,
jsou čestní a vždy ochotní přiložit ruku k dílu;*

*či moudrý starý Havraspár, pokud máš bystrou hlavu,
tam důvtipní a chápaví vždy najdou čest a slávu.*

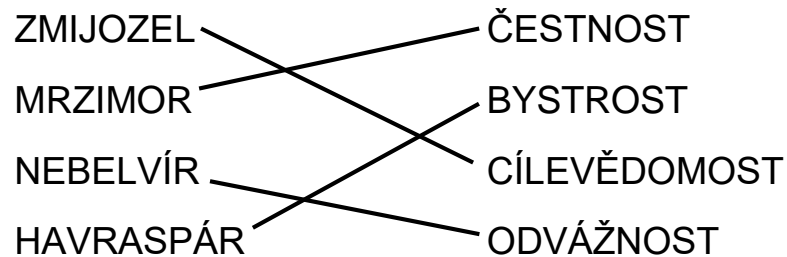
*Nebo to bude Zmijozel, kde nastane tvá chvíle,
ti ničeho se neštítí, by svého došli cíle.*

Nasad' si mně a neboj se (jen vlastní strach tě leká)!

Já, moudrý klobouk z Bradavic, ti řeknu, co tě čeká!

HARRY POTTER A KÁMEC MUDRCŮ - ŘEŠENÍ

1. Spoj názvy kolejí s typickými vlastnostmi pro jejich členy.

2. Vyber z nabídky možností správnou odpověď.

1) Kolik stolů se celkem nacházelo ve Velké síni?

- a) čtyři b) pět c) dvanáct

2) Nádobí na stolech bylo:

- a) měděné b) stříbrné c) zlaté

3) Jakou barvu měl strop místnosti?

- a) černou b) bílou c) zlatou

4) Za dlouhým stolem v čele seděli:

- a) žáci prvních ročníků
 b) učitelé
c) žáci i učitelé

5) Kdo nebyl ve Velké síni?

- a) domácí skřítkové b) duchové c) studenti vyšších ročníků

6) Jaké slovo nejvíce vystihuje Harryho pocity, které měl, když vstoupil do Velké síně?

- a) obavy b) nedočkavost c) ohromení

3. Co si moudrý klobouk sám o sobě myslel?

Myslel si, že je nejchytřejší klobouk na světě, a že každému vidí do duše.

4. Odpověz na otázky.

1) Jakou funkci měl moudrý klobouk při zahajovacím ceremoniálu?

Říkal studentům prvního ročníku, jaká kolej je čeká.

2) Jméno které profesorky/ kterého profesora je v úryvku zmíněno?

profesorky McGonagallové

3) Čím byly zvláštní svíčky, které se nacházeli ve Velké síni?

vznášely se ve vzduchu

4) Čím byl zvláštní strop?

vypadal jako skutečné nebe

5) Co si Harry zprvu myslel, že budou dělat s moudrým kloboukem?

Napadlo ho, že po nich učitelé budou chtít, aby vytáhli králíka z klobouku.

5. Příběh pokračoval tím, že moudrý klobouk zařadil Harryho do Nebelvíru.

Jaké vlastnosti tedy musel Harry mít? (jmenuj aspoň 3)

chrabří, odvážný, klidný, rytířské povahy

Příloha 11: Dodatek k pracovnímu listu 11

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 3.

Téma: Pes – přítel člověka

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, zjistí význam některých slov, interpretuje text svými slovy

Pomůcky: texty a pracovní listy *O psích zvycích*, psací potřeby, list – výroky o psech

Použitá literatura: ČAPEK, Karel (1999). *Dášenka čili život štěněte*. Praha: Ottovo nakladatelství. ISBN 80-7181-248-x.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, diskuzní metoda, metoda demonstrace statických obrazů

Organizační formy: hromadná, individuální

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, kompetence sociální a personální, kompetence občanská

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
5 minut	Motivace – fotografie psů Promítnu žákům několik fotografií, které jsou přílohou knížky <i>Dášenka čili život štěněte</i> . Následně si budeme povídat o tom, co všechno chov psů obnáší.	fotografie
10 minut	Doplňovačka Na interaktivní tabuli promítну list s různými výroky o psech: Pes je _____ člověka. (nejlepší přítel) Pes, který štěká, _____. (nekouše) Kdo chce psa bít, _____ si vždy najde. (hůl)	list - výroky o psech

	<p>Je tam počasí, že by ani psa _____ . (nevyhnal)</p> <p>Studený jako psí _____ . (čumák)</p> <p>Každý pes, jiná _____ . (ves)</p> <p>Jaký _____ , takový pes. (pán)</p> <p>Mít _____ pod psa. (náladu)</p> <p>Ten člověk měl psí _____ . (život)</p> <p>Žáci budou chodit k tabuli doplňovat vynechaná slova a následně si řekneme význam jednotlivých výroků.</p> <p>Četba textu</p>	
10 minut	<p>Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečteme společně.</p> <p>Žáci se střídají ve čtení po odstavcích. Každý žák sleduje při přečítání text, který má před sebou (hlasité čtení).</p>	text
	<p>Práce s pracovním listem</p>	
18 minut	<p>Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.</p>	pracovní list
	<p>Reflexe hodiny</p>	
2 minuty	<p>Zadám žákům tři barvy: žlutá = dařilo se mi, bílá = něco se mi povedlo, něco nepovedlo, modrá = nedařilo se mi. Na znamení žáci vyrazí z lavic a dotknou se nějakého předmětu ve zmíněných barvách podle toho, jak hodnotí svou práci v této hodině.</p>	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 2: Vysvětlování svými slovy nahradit kroužkováním správného slova z nabídky.

kolega = společník --- příbuzný

lenoška = líná žena --- pohovka

prérie = pohoří --- velká louka

habaděj = mnoho --- nedostatek

Karel Čapek

Dášenka čili život štěněte – O psích zvycích

Před mnoha sty a tisíci lety nežil ještě pes s člověkem. Tehdy totiž byl člověk ještě divoký a nedalo se s ním žít. A proto psi žili ve psích smečkách, ale ne v lesích jako srnky, nýbrž na velikánských loukách, které se jmenují prémie čili stepi. Proto má každý pes dodnes tak rád louky a běhá po nich, až se mu uši třepou.

Víš-li pak, Dášenko, proč vlastně se každý pes třikrát otočí do kolečka, než si lehne ke spaní? To je proto, že dokud žili psi ve stepi, museli si pod sebou udupat vysokou trávu, aby si v ní vyšlapali pelíšek a pěkně se jim leželo. To dělají dodnes, i když spí v lenošce, jako to děláš ty.

A víš, proč si psi v noci odpovídají štěkáním? To je proto, že si ve stepi museli dávat znamení, aby v noci našli svou smečku.

A víš, proč zvedají nožičku na každý kámen a pařez a pokropí jej? To dělali v prérii, aby každý člen jejich smečky čuchnul a poznal, aha, tady byl náš kolega, neboť na kameni nechal svůj podpis.

A víš, proč vy pejskové zahrabáváte do země kosti a kůrky chleba? To jste dělávali před tisíci lety, abyste měli nějaké sousto schovávané pro dobu hladu. Tak vidíš, jak jste byli odjakživa moudří.

A víš, proč pes začal žít s člověkem: To bylo tak. Když člověk viděl, že psi žijí ve smečkách, začal také žít ve smečkách. A protože taková lidská smečka ulovila spoustu zvěře, bylo kolem jejího tábora mnoho kostí. A když to psi viděli, řekli si: „Co já se budu honit za zvěří, když u lidí je kostí habaděj?“ Od té doby začali psi doprovázet lidské tábory, a tak to přišlo, že lidi a psi patří dohromady.

O PSÍCH ZVYCÍCH - ŘEŠENÍ

1. Dopln křížovku.

				1)	Č	L	O	V	Ě	K
2)	S	R	N	K	A					
				3)	P	O	D	P	I	S
		4)	S	T	E	P				
5)	S	M	E	Č	K	A				

- 1) Kdo má vinu na tom, že spolu kdysi člověk a pes nemohli žít?
- 2) Lesní zvíře, o kterém se v textu píše.
- 3) Značkování pařezů a kamenů používají psi jako svůj
- 4) Prérie jiným slovem.
- 5) Označení pro skupinu několika psů.

TAJENKA: ČAPEK

Co má tajenka společného s textem?

Karel Čapek je autorem textu.

2. Vysvětli tato slova:

KOLEGA: partner, druh, přítel, společník

PRÉRIE: veliká louka, step

LENOŠKA: křeslo, pohovka, postel

HABADĚJ: spoustu, mnoho

3. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá (ANO/NE):

1) Kdysi žili psi v lesích, ale dnes už tam místo nich žijí srnky.	NE
2) Každý pes má rád louky.	ANO
3) Každý pes se třikrát otočí, než si lehne ke spaní, aby se ujistil, že kolem jeho pelíšku není nic nebezpečného.	NE
4) Dnešní psi, kteří spí v lenošce, se již před spaním třikrát neotáčejí.	NE
5) Psi podle značkování poznali, zda na daném místě byl kolega z jejich smečky.	ANO

4. Vysvětli stručně, proč začal pes žít s člověkem.

Když člověk viděl, že psi žijí ve smečkách, začal také žít ve smečkách. Lidská smečka ulovila spoustu zvěře, a tak bylo kolem jejího tábora mnoho kostí. A když to psi viděli, řekli si, že se už nebudou honit za zvěří a budou žít s lidmi. Od té doby začali psi doprovázet lidské tábory.

5. Odpověz na otázky:

- 1) Proč si psi v noci odpovídají štěkáním?
Protože si ve stepi museli dávat znamení, aby v noci našli svou smečku.
- 2) Kam si schovávali kosti, aby později neměli hlad?
Do země.
- 3) Kdo je Dášenska?
Pejsek, ke kterému autor promlouvá.
- 4) Jakým způsobem si vyšlapávali pelíšek před spaním?
Třikrát se otočili dokolečka.

Příloha 12: Dodatek k pracovnímu listu 12

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 3.

Téma: Lidová pohádka

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, přiřazuje k postavám z textu jejich výroky

Pomůcky: texty a pracovní listy *Zlatovláska*, psací potřeby, texty písně, nahrávka, rébus

Použitá literatura: ERBEN, Karel, Jaromír (1961). *České pohádky*. Praha: Albatros.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, slovní metoda monologická (výklad), didaktická hra

Organizační formy: hromadná, individuální

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
7 minut	Motivace – rébus Promítnu žákům obrázkový rébus, ze kterého mají poznat, kterou pohádku si v hodině přečteme. Poté jim vysvětlím, jaký je rozdíl mezi pohádkou lidovou a autorskou. Uvedu příklad několika sběratelů lidových pohádek.	rébus
5 minut	Písnička Žáci obdrží text písně Tak už to v našem zámku chodí z filmové verze pohádky Zlatovláska. Společně si jej přečteme a poté zazpíváme (s nahrávkou).	text písně, nahrávka

10 minut	<p>Četba textu</p> <p>Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečteme společně. Žáci se střídají ve čtení po odstavcích. Každý žák sleduje při přečítání text, který má před sebou (hlasité čtení).</p>	text
20 minut	<p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.</p>	pracovní list
3 minuty	<p>Reflexe hodiny – asociace</p> <p>Každý žák si připraví jedno slovo, které ho ve spojení s náladou z hodiny napadne (např. zábava, náročnost, odpočinek, apod.). Komu hodím balónek, ten nám své slovíčko prozradí. Postupně hodím balónek všem žákům.</p>	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 1: Nahradit některé možnosti odpovědi údaji, které se neváží tak úzce k otázkám, čímž bude odpovídání jednodušší.

- 1) Jiřík rozuměl řeči zvířat díky tomu, že snědl kousek:
 - a) pstruha
 - b) hada
 - c) jablka
- 2) Které zvíře slyšel Jiřík mluvit jako první?
 - a) husu
 - b) koně
 - c) mouchu
- 3) Na jakém místě se nacházeli, když král poprvé pojal podezření, že Jiřík rozumí řeči zvířat?
 - a) v kuchyni
 - b) na zelené louce
 - c) ve stáji
- 4) Jaká zvířata mohla za to, že Jiřík málem přišel o hlavu?
 - a) ptáčekové
 - b) koně
 - c) husy
- 5) Jakým způsobem král sehnal hada?
 - a) ulovil ho
 - b) našel ho
 - c) koupil ho

Karel Jaromír Erben

Zlatovláska

Byl jeden král, a byl tak rozumný, že i všem živočichům rozuměl, co si povídali. A poslouchejte, jak se tomu naučil. Přišla k němu jednou nějaká stará babička, přinesla mu v košíku hada a povídá, aby si ho dal ustrojít: když ho sní, že bude všemu rozumět, co které zvíře v povětrí, na zemi i ve vodě mluví. Tomu králi se to líbilo, že bude umět, co nikdo neumí, dobře babičce zaplatil a hned poručil sloužícímu, aby mu tu rybu k obědu připravil: „Ale,“ prý, „ať jí ani na jazyk nevezmeš, sic mi to svou hlavou zaplatíš!“

Jiříkovi, tomu sloužícímu, bylo divné, proč mu to král tak tuze zapověděl. „Jak živ jsem takové ryby neviděl,“ povídá sobě sám, „vypadá zrovna tak jako had! A jaký by to byl kuchař, aby ani neokusil, co strojí?“ Když to bylo upečeno, vzal kouštíček na jazyk a pochutnával. Vtom slyší kolem uší něco bzučet: „Nám taky něco! Nám taky něco!“ Jiřík se ohlíží, co to? a nevidí než několik much, co v kuchyni lítaly. Tu zas venku na ulici někdo siplavě volá: „Kam pák? kam pák?“ A tenčí hlasy odpovídají: „Do mlynářova ječmene, do mlynářova ječmene.“ Jiřík koukne oknem a vidí housera s hejnem hus. „Aha!“ povídá, „taková je to ryba?“ Už věděl, co je. Čerstvě vstrčil ještě jeden drobet do úst, a pak hada donesl králi, jakoby nic nebylo.

Po obědě poručil král Jiříkovi, aby mu osedlal koně, že se chce projet, a on aby ho doprovázel. Král jel napřed a Jiřík za ním.

Když jeli po zelené louce, poskočil Jiříkův kuň a zařehal: „Hohohoho, bratře! Mně je tak lehký, že bych chtěl přes hory skákat!“ – „Což je o to,“ povídá druhý, „já bych taky rád skákal; ale na mně sedí starý: skočím-li, svalí se na zem jako měch a srazí vaz.“ – „Ať si srazí, co z toho?“ řekl Jiříkův kuň, „místo starého budeš nosit mladého.“ – Jiřík srdečně se té rozmluvě zasmál, ale jen tak potichu, aby král nevěděl. Ale král taky dobře rozuměl, co si koníci povídali, ohlídl se, a vida, že se Jiřík směje, ptá se: „Čemu se směješ?“ – „Ničemu, královská Jasnosti! Jen mi tak něco připadlo,“ vylouval se Jiřík. Starý král však už ho měl v podezření, a koňům už taky nedůvěřoval; obrátil a zas domů.

Když přijeli do zámku, poručil král Jiříkovi, aby mu nalil do sklenice vína: „Ale tvá hlava za to,“ povídá, „jestliže nedoleješ anebo přešeješ!“ – Jiřík vzal konvici s vínem a leje. Vtom přiletěli oknem dva ptáčkové; jeden druhého honil, a ten co utíkal, měl tři zlaté vlasy v zobáčku. „Dej mi je,“ povídá ten jeden, „však jsou moje!“ – „Nedám, moje jsou! Já si je zdvihl!“ – „Ale já je viděl, jak upadly, když se zlatovlasá panna česala. Dej mi aspoň dva!“ – „Ani jednoho!“ – Tu ten druhý ptáček za ním, a ty zlaté vlasy pochytil. Když se tak o ně letmo tahali, zůstal každému v zobáčku jeden, a třetí zlatý vlas upadl na zem, jen to zazvonilo.

Vtom se Jiřík po něm ohlídl a přelil – „Propad' s mi život!“ vykřikl král; „ale chci s tebou milostivě naložit, když té zlatovlasé panny dobudeš a přivedeš mí ji za manželku.“

ZLATOVLÁSKA - ŘEŠENÍ

1. Vyber z nabídky možností správnou odpověď.

- 1) Jiřík rozuměl řeči zvířat díky tomu, že snědl kousek:
a) ryby b) hada c) jablka

- 2) Které zvíře slyšel Jiřík mluvit jako první?
a) husu b) koně c) mouchu

- 3) Na jakém místě se nacházeli, když král poprvé pojal podezření, že Jiřík rozumí řeči zvířat?
a) v kuchyni b) na zelené louce
c) v králově komnatě

- 4) Jaká zvířata mohla za to, že Jiřík málem přišel o hlavu?
 a) ptáčkové b) koně c) mouchy

- 5) Jakým způsobem král sehnal hada?
a) ulovil ho b) dostal ho c) koupil ho

2. Odpověz na otázky:

- 1) Kam pospíchaly husy?
Do mlynářova ječmene.
- 2) Proč se králův kůň bál poskočit si?
Bál se, aby si král nesrazil vaz.

- 3) Jak si král ověřil, zda Jiřík rozumí řeči zvířat?
Dal mu za úkol nalít do sklenice víno. Pokud se Jiřík nechá rozptýlit hlasy zvířat a sklenici přelije, je dokázáno, že rozumí řeči zvířat.

4) Komu patřily vlasy, o které se dva ptáčkové přetahovali?

Zlatovlásce.

5) Jaký úkol dostal Jiřík náhradou za to, že ho král nepřipraví o hlavu?

Přivést královi za manželku Zlatovlásku.

3. Zjisti v textu, kdo pronesl tyto věty. Spoj.

„Já bych taky rád skákal!“	král
„Mně je tak lehký, že bych chtěl přes hory skákat!“	Jiřík
„Propad’ s mi život!“	králův kůň
„Nedám, moje jsou! Já si je zdvihl!“	Jiříkův kůň
„Jak živ jsem takové ryby neviděl.“	moucha
„Nám taky něco! Nám taky něco!“	ptáček

4. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá (ANO/NE):

- 1) Král toužil rozumět řeči zvířat, protože se mu líbilo, že bude umět, co nikdo neumí. ANO
- 2) Král dovolil Jiříkovi, aby vzal kouštíček na jazyk a ochutnal, co strojí. NE
- 3) Na projížďce na koních na sobě nedal Jiřík znát, že rozumí, co si koně povídají. NE
- 4) Král poručil Jiříkovi, aby si nalil do sklenice vína. NE
- 5) Na okno přiletěli dva ptáčkové a jeden z nich měl v zobáčku tři vlasy. ANO
- 6) Byly to blonděaté vlasy. NE

Příloha 13: Dodatek k pracovnímu listu 13

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 3.

Téma: Broučci

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, zjistí význam některých slov z textu

Pomůcky: texty a pracovní listy *Broučci*, psací potřeby, kniha, videoukázka

Použitá literatura: KARAFIÁT, Jan (1968). *Broučci*. Praha: Albatros.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, diskuzní metoda, metoda projekce

Organizační formy: individuální, hromadná

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, kompetence sociální a personální

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
10 minut	Motivace – videoukázka Žáci zhlédnou jeden díl pohádky, na kterou je hodina zacílena.	videoukázka
5 minut	Povídání o knižní a televizní verzi pohádky Vyzvu žáky k diskuzi o tom, jak se jim ukázka líbila. Budou ji srovnávat s moderními animovanými pohádkami. Ukáži jim knihu <i>Broučci</i> a zjistím, zda ji někdo z žáků četl. Pokud ano, poprosím ho, aby třídě sdělil, jaké dojmy z knížky má.	kniha

10 minut	<p>Četba textu</p> <p>Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečteme společně. Žáci se střídají ve čtení po odstavcích. Každý žák sleduje při přečítání text, který má před sebou (hlasité čtení).</p>	text
17 minut	<p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.</p>	pracovní list
3 minuty	<p>Reflexe hodiny</p> <p>Žáci ohodnotí výkon, který v hodině podali. Ten, komu se vedlo dobře, zvedne celou ruku. Ten, kdo se potýkal s jistými potížemi, zvedne palec a ten, komu se nevedlo, nechá ruce dole.</p>	

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 1: U každého slova, které mají žáci doplnit, prozradit počáteční písmeno.

Např. U hajného na zemi u dveří ležela zastřelená s _____. (sova)

Úkol č. 4: Vysvětlování svými slovy nahradit kroužkováním správného slova z nabídky.

ponocný = noční hlídač --- ten, kdo nemůže v noci usnout

kmotříček = vůdce -- patron

modlitbička = prosba k Bohu --- místnost v kapli

rdělo se = blýskalo se -- červenalo se

Jan Karafiát

Broučci

„Tady v městě také kradou?“ – „Ó moc prý kradou, jak jen mohou.“ Ale to já, tatínku, budu raději svítit tam, kde ti kohouti kokrhali. Vidíte, tam nekradou?“ – „Tam snad ne.“

Ale tu se ten ponocný vztyčil, přiložil roh k ústům a hú, hú, hú, hú a tak dvanáctkrát hú. „Tatínku, copak to?“ – „I on troubí půl noci, aby lidé věděli, jak dlouho mají ještě spát.“ – „A jakpak on ví, že už je půl noci?“ – „I on to už dávno dělá, tak on to už ví. Však už musíme zase letět. Slunce bude brzy zas vyházet, a my jsme ještě nic nesvítili.“ - Kmotříček myslel, že když dnes Brouček poprvé letí, že se to nemusí tak přísně brát, ale přece letěli, z města ven, a tam do těch zahrad.

Broučka něco napadlo: „Tatínku, tam, kam jste letěli oknem, nepoletíme? Poletme!“ – „Tam, kde zpívají tu naši modlitbičku? To už teď nejde. Až někdy jindy. Je to tadyhle v jinou stranu za městem a museli bychom si přivstat, hned jak slunko zapadne.“ A tak svítili a svítili, ze zahrady do zahrady, ale nejvíce tam v té kde si ponejprv na hrušce odpočali. Nikde se nic nehnulo, ani ten list nezašustěl, a lidé pěkně spali. A ty hvězdy se třpytily a ti broučci se kmitali a pořád: „Zdař Bůh! Zdař Bůh! Zdař Bůh!“ A ti kohouti, ó teprve začali: Kykyryký, Kykyryký! a pořád Kykyryký! Jeden přestal a druhý začal, takže ani nepřestali. Ale hvězdy začaly jaksi

blednout a tam na východě se tolik rdělo, že kmotříček radil: „Polet’me domů! Slunko už vychází a doma na nás beztoho čekají.“

A letěli domů. Broučkovi se z těch zahrad ani nechtělo, ale přece letěli, vzhůru vinicemi, až tam k lesu. Tatínek už Broučka těšil: „Jen se neboj! Slunko vychází a sovy už zalezly.“ – „A žluny, tatínku, také?“ – „I nic se neboj! Tady je naše cesta, zde se nám nic nemůže stát.“ A letěli. Tu stála chaloupka hajného, ale Broučkovi se zdála tak malouká, že ji ani nemohl poznat. A z komína se kouřilo. „Vidíš, Broučku,“ povídal kmotříček, „tady už vstali a vaří už snídani.“ Dveře do chaloupky byly otevřeny. Na posteli ležel hajný a spal, tak neodstrojený. Puška visela na stěně na hřebíku a na zemi na dláždách u samých dveří ležela velikánská zastřelená sova. – A letěli, pořád pěkně vedle lesa, až les přestal, a byli na vrchu. A s vrchu dolů a přes potok – a hned všichni tři tam pod jalovec.

BROUČCI - ŘEŠENÍ

1. Doplň vynechaná slova.

- 1) U hajného na zemi u dveří ležela zastřelená **sova**.
- 2) Brouček se ptal tatínka, zda lidé ve městě **kradou**.
- 3) Slyšeli **ponocného**, který troubil, aby ohlásil **půlnoc**.
- 4) Chaloupka pana hajného se Broučkovi z výšky zdála **malounká**.
- 5) Brouček chtěl letět na místo, kde zpívali jejich **modlitbičku**.
- 6) Bylo ticho, lidé **spali** a ani list nezašustil.

2. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá (ANO/NE):

- 1) Letěli tři – Brouček, tatínek a kmotříček. ANO
- 2) Broučkovi se v zahradách nelíbilo, a tak chtěl letět domů. NE
- 3) Broučci by si mohli letět poslechnout modlitbičku, kdyby si přivstali a vyrazili z domu dříve. ANO
- 4) Broučka zajímalo, zda žluny už také zalezli. ANO
- 5) Broučci chtěli vletět do chaloupky pana hajného, ale dveře byly zavřené. NE
- 6) Opustili chaloupku a pokračovali podél lesa. ANO
- 7) Brouček tu noc letěl poprvé. ANO

3. Odpověz na otázky.

- 1) Jaký hudební nástroj používal ponocný?

roh

- 2) Jaký pozdrav použili broučci v ukázce?

Zdař Bůh

3) Podle čeho broučci poznali, že už se v chaloupce vaří snídaně?

kouřilo se z komína

4) Jak je podle tatínka možné, že ponocný pozná, kdy má troubit půlnoc?

protože to dělá už dlouho

5) Na jakém stromě broučci odpočívali?

na hrušce

6) U jakého stromu končila jejich výprava?

u jalovce

7) Jaké bylo poslání broučků? (Proč se vydali na cestu?)

letěli proto, aby lidem v noci svítili

4. Vysvětli tato slova:

PONOCNÝ: noční hlídač

KMOTŘÍČEK: ochránce, patron (stává se jím při křtu)

MODLITBIČKA: prosba k Bohu

RDĚLO SE: červenalo se

5. Kterým z nabízených slov můžeme nahradit sloveso „se kmitali“ v následující větě tak, aby se nezměnil její význam?

*A ty hvězdy se třpytily a ti broučci **se kmitali** a pořád: „Zdař Bůh!“*

a) blikali

b) nadsakovali

c) poletovali

Příloha 14: Dodatek k pracovnímu listu 14

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 3.

Téma: Ondřej Sekora

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, řadí dějové prvky do správného pořadí, interpretuje text svými slovy

Pomůcky: texty a pracovní listy *Jak si housenka pletla kabátek*, psací potřeby, papíry, knihy Ondřeje Sekory, portrét Ondřeje Sekory, hlasovací krabice

Použitá literatura: SEKORA, Ondřej (1997). *Knížka Ferdy Mravence*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-00598-0.

Vyučovací metody: metoda práce s textem, slovní metoda monologická (výklad), diskuzní metoda

Organizační formy: individuální, hromadná

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, komunikativní kompetence, kompetence sociální a personální

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
3 minuty	Motivace – básnička Naučím žáky krátkou básničku o Broučkovi a housence. Nejdříve sedí v lavicích a pouze opakují. Poté vstanou a přidáme ke slovům pohyby.	
10 minut	Povídání o autorovi textu Ukáži žákům knihu, ze které pochází text, který budeme v hodině číst. Představím jim jejího autora a ukáži další knížky, které napsal. Vyzvu žáky, kteří některou z knížek četli, aby svým spolužákům sdělili své dojmy z ní.	knihy Ondřeje Sekory, portrét

10 minut	<p>Četba textu</p> <p>Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečteme společně. Žáci se střídají ve čtení po odstavcích. Každý žák sleduje při přečítání text, který má před sebou (hlasité čtení).</p>	text
17 minut	<p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.</p>	pracovní list
5 minut	<p>Reflexe hodiny – hlasovací krabice</p> <p>Každý žák si vezme kousek papíru a napíše na něj číslo 1 – 10. Čím vyšší číslo, tím lepší pocit z hodiny žák má (bavila ho, něco nového se naučil, apod.). Své papírky hodí krabice. Následně vyhodnotím, jaká je průměrná hodnota čísel na lístečkách.</p>	hlasovací krabice, tužka a papír

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 5: Zaměnit úlohu za spojovačku.

tvor, který oslovoval housenku „dámo“	sluněčko
tvor, který často léta do světa	malá housenka
tvor, který prosazoval červenou, puntíčkovanou	zlatohlávek
tvor, který si uplete kabátek, který ho napadne	bělásek

Ondřej Sekora

Knížka Ferdy Mravence – Jak si housenka pletla kabátek

Za dvěma pasekami a třemi lesy byla jednou jedna housenka a ta se velmi ráda strojila. Každý den si ta fintilka česala svoje chloupky, pentličku do nich vázala, a když se náhodou setkala s nějakou jinou housenkou, nevykládala o ničem jiném než o tom, co se teď nosí.

Když hodně povyrostla a přiblížil se čas, aby se proměnila v motýla, začala si plést kabátek. Ten si, víte, musí udělat každá housenka, než se promění v motýla. Jakmile je takový kabátek hotov, zabalí se housenka do něho celá a usne. Když se probudí a kabátek na ní praskne, není už housenkou, ale motýlkem, který může hned začít létat, kam chce. Tak se to děje se všemi housenkami.

Ta naše housenka však měla velké trápení. „Prosím vás, jaký si mám uplést kabátek, aby byl ze mne krásný motýl?“ ptala se malé housenky, kterou potkala. „I to já nevím, paní, já si upletu, jaký mi napadne,“ odpověděla malá housenka.

V tom přiletěl motýl bělásek. „Co vy o tom myslíte, pane bělásku, vy létáte hodně do světa?“ --- „Podívejte se na mne, paní,“ povídal bělásek, „já jsem celý bílý. Letos bude v módě bílá.“ Tak housenka začala plést bílou.

Ale přílezklo po trávě sluníčko. Podívá se a povídá: „Kdepak bílá! Nevidíte, že jenom červená, puntíčkovaná? My v tom chodíme všechny.“ Housenka tedy začala plést červenou, puntíčkovanou, ale ten bílý načatý kousek už nechala.

Kde se vzal, tu se vzal, připlachtil nejkrásnější motýl, otakárek. „Vy si, paní, děláte červenou puntíčkovanou? To jsem jakživ neviděl! Já bych nechtěl jinou než žlutou, černě

páskovanou!“ A odplul jako nádherné zjevení. Housenka si rychle poslala pro žlutou a černou a začala k těm ostatním barvám připlétat žlutou, černě páskovanou.

Za chvíli přibzučel zlatohlávek a hned poučoval: Hled'te, dámo, já jsem právě vylezl z kukly. Ne? Já mám přece to nejnovější. Ne? A podívejte se, co mám? Zelenou, měňavou, jen se blyští a třpytí. Že jo!“ a točil se před housenkou na jedné noze. Housenka se zamyslela a pak vzala zelenou, měňavou a začala ji připlétat k ostatním.

Nakonec šel kolem ještě cvrček. „Já se vám divím, paní, že si děláte tolik starostí. Copak nevidíte na mně, jak je černá barva elegantní? A to byste v ní měla teprve vidět mou manželku!“ Co měla housenka dělat? Černá barva byla opravdu elegantní. Dodělala tedy kabátek černou. Sotva byl hotov, začala si jej na sobě zapínat.

JAK SI HOUSENKA PLETLA KABÁTEK - ŘEŠENÍ

1. Vylušti křížovku.

			1.	P	E	N	T	L	I	Č	K	U
		2.	T	Ř	E	M	I					
		3.	B	Í	L	Á						
	4.	C	V	R	Č	E	K					
5.	Z	L	A	T	O	H	L	Á	V	E	K	
		6.	M	Ó	D	A						
		7.	O	T	A	K	Á	R	E	K		

1. Jakou ozdobu si dávala housenka do svých chloupků?
2. Za kolika lesy žila tato housenka?
3. Jaká barva bude v módě podle bělásky?
4. Kdo prosazoval černou barvu?
5. Kdo prosazoval zelenou barvu?
6. Co housenku zajímalo ze všeho nejvíce?
7. Jak se nazývá nejkrásnější motýl?

TAJENKA: PŘÍRODA

2. Očísluj živočichy podle toho, jak je housenka potkala (od prvního do posledního):

2	BĚLÁSEK	3	SLUNÉČKO
6	CVRČEK	5	ZLATOHLÁVEK
1	MALÁ HOUSENKA	4	OTAKÁREK

3. Vysvětli, proč si housenky pletou kabátek.

Zabalí se do kabátku a usnou. Jakmile se probudí, kabátek na nich praskne a z housenek se stanou motýli.

4. Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá (ANO/NE):

- 1) Malá housenka byla první, kdo housence poradil s výběrem barvy kabátku. NE
- 2) Housenka začala plést kabátek bílou barvou. ANO
- 3) Motýl otakárek housence poradil, ať si místo bílého kabátku uplete žlutý. NE
- 4) Motýl otakárek právě vylezl z kukly. NE
- 5) Na žlutou, černě páskovanou barvu začala housenka připlétat zelenou, měňavou. ANO
- 6) Cvrčkovi se zdála černá barva elegantní, ale housence se nelíbila. NE
- 7) Cvrček i jeho manželka jsou stejně zbarvení. ANO

5. Odpověz na otázky:

- 1) Proč si housenka o běláskovi myslela, že rozumí módě?
protože hodně létá do světa
- 2) Jaký kabátek si uplete malá housenka?
jaký ji napadne
- 3) Jakou barvu začala housenka připlétat na bílý načatý kousek?
červenou, puntíčkovanou
- 4) Který tvor oslovoval housenku „dámo“?
zlatohlávek

Příloha 15: Dodatek k pracovnímu listu 15

Příprava na hodinu čtení

Ročník: 3.

Téma: Skřítek jako postava v pohádce

Délka vyučovací jednotky: 45 minut

Cíle výuky: žák čte s porozuměním, vyhledává informace v textu, odpovídá na otázky k textu, spojuje slova, která k sobě významově patří

Pomůcky: texty a pracovní listy *Pohádka poštovská*, psací potřeby, mazací tabulky a fixy, skládanky, obrázky skřítků

Použitá literatura: ČAPEK, Karel (1964). *Devatero pohádek, dvě navíc a ještě jedna od Josefa Čapka jako přivažek*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy.

Vyučovací metody: metody práce s textem, didaktická hra, metoda demonstrace statických obrazů

Organizační formy: hromadná, individuální, párová

Předpokládané kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů

Struktura hodiny

Časová orientace	Obsah učiva, metodické postupy	Pomůcky
5 minut	Motivace – Rozstříhaný obrázek Žáci obdrží do dvojic rozstříhaný obrázek. Mají ho složit a zjistit z něj, na jakou pohádkovou postavu bude hodina zaměřena.	skládanka skřítko
8 minut	Poznávání známých skřítků z pohádek Žáci uvidí deset obrázků skřítků a jejich úkolem bude napsat na mazací tabulku, jak se tito skřítkci jmenují a případně z jaké pohádky pocházejí. 1. Rákosníček 2. Křemílek a Vochmůrka	prezentace s obrázky skřítků, mazací tabulka a fix

	<p>3. Racochejl</p> <p>4. Rampelník - Shrek</p> <p>5. Skřítkci beze jména – Tři veteráni</p> <p>6. Umpalumpové – Karlík a továrna na čokoládu</p> <p>7. Skřítkci beze jména – Ať žijí duchové</p> <p>8. Kdovíci – Grinch</p> <p>9. Dobby – Harry Potter</p> <p>10. Skřítkci beze jména – Hobbit</p> <p>Četba textu</p>	
10 minut	<p>Nejdříve přečtu žákům text já, potom si jej přečte každý sám (tiché čtení).</p>	text
	<p>Práce s pracovním listem</p>	
20 minut	<p>Každý žák obdrží prac. list. Nejdříve si vysvětlíme zadání jednotlivých úkolů a poté je žáci samostatně vypracují.</p>	pracovní list
	<p>Reflexe hodiny</p>	
2 minuty	<p>Každý žák si vezme mazací tabulku a nakreslí na ní jeden ze tří obličejů (☺, ☹, 😐) podle toho, jak hodnotí svou práci v dnešní hodině.</p>	mazací tabulka a fix

Navrhnuté obměny a zjednodušení pracovního listu

Úkol č. 4: Přeformulovat zadání – „Jakými jinými slovy lze pojmenovat skřítky? Jedním z nich je slovo „šotek“. Vyhledej alespoň další tři.“

Úkol č. 5: Změnit nabídku slov, ze kterých žáci vybírají.

a) nepípnul

b) nekřikl

c) nehuboval

Karel Čapek

Pohádka pošťácká

Heleme, řekl si pan Kolbaba, máme tu myši; měla by se na ně políčit past. A když se tak kouká po těch myších, vidí, že to nejsou žádné myši, ale poštovští skřítkové. To vám jsou takoví malí a fousatí pumprlíci, asi tak velicí jako menší slepice wyandotka nebo jako veverka nebo jako lesní králík, tak asi; a na hlavách mají poštovské čepice jako praví pošťáci a nosí pelerínky jako praví listonošové. »Zatrachtile«, řekl si pan Kolbaba, ale jinak ani nemukl, ani necekl, ba ani nešpítl, aby je nezaplašil.

A vida, jeden ten poštovský skřítek přerovnával dopisy, které měl ráno pan Kolbaba roznést; druhý třídil poštu; třetí vážil balíčky a lípal na ně cedulky; čtvrtý huboval, že tady ta škatule není ovázána podle předpisu; pátý seděl u okénka a přepočítával peníze, jako dělají poštovní úředníci. »Vždyť jsem si to myslel,« broukal ten skřítek, »tady se ten poštovský člověk zase přepočítal o jeden halíř, musím mu to opravit.« Šestý rarášek seděl u telegrafního aparátu a vyklepával na něm depeši, asi takhle: taktak tak tak taktak tak. Ale pan Kolbaba rozuměl, co telegrafuje; v obyčejné řeči to bylo: »Haló, ministerstvo pošt? Tady poštovní šotek číslo sto jednatřicet. Hlásím všechno v pořádku stop. Kolega elf Matlafousek má kašel hlásí se marod nenastoupil službu stop. Tě péro stop.«

»Tady je dopis do města Bambolimbonandy v království kanibalském,« ozval se sedmý trpaslík. »Kde to je?«

»To je via Benešov,« řekl osmý pidimužík »Připiš tam, kolego, království kanibalské, stanice dráhy Dolní Trebizon, poslední pošta Kočičí Hrádek. Leteckou poštou. Tak a jsme hotovi. Copak, páni, abychom si teď trochu zahráli karty?« »Pročpak ne,« řekl první skřítek a odpočítal dvaatřicet dopisů. »Tak, tady jsou kartičky a můžeme začít.«

POHÁDKA POŠTOVSKÁ - ŘEŠENÍ

1. Vyber z nabídky možností správnou odpověď.

1) Kolikátý skřítek posílal telegram?

- a) šestý b) sedmý c) jednatřicátý

2) Kam posílal telegram?

- a) do Bambolimbonandy b) na ministerstvo pošt
c) na poštu Kočičí Hrádek

3) Autor přirovnává velikost skřítků k velikosti různých zvířat. Které zvíře sem nepatří?

- a) slepice b) králík c) myš

4) Kdo se přepočítal o jeden halíř?

- a) pátý skřítek b) poštovní úředník
c) elf Matlafousek

2. Rozhodni, zda jsou daná tvrzení pravdivá (ANO/NE):

1) Poštovní skřítkové mají fousy. ANO

2) Skřítkové mluví zvláštní řečí, které pan Kolbaba nerozumí. NE

3) Elf Matlafousek nepřišel do práce z důvodu nemoci. ANO

4) První skřítek navrhl, že by si mohli zahrát karty. NE

5) Místo karet skřítkové použili třiatvacet dopisů. NE

6) Poštovní skřítkové chodí stejně oblekáni jako praví listonošové. ANO

3. Spoj slova s jejich významy.

pelerína	zpráva
wyandotka	zařízení
depeše	druh slepice
aparát	plášť

4. Vypiš z textu alespoň tři různá pojmenování pro skřítky.

pumprlík, rarášek, šotek, elf, trpaslík, pidimužík

5. Které z nabízených sloves se nejvíce hodí mezi ostatní synonymní slovesa ve větě:

»Zatrachtile«, řekl si pan Kolbaba, ale jinak ani nemukl, ani necekl, ba ani nešpitl, aby je nezaplašil.

- a) Nehlesl
- b) Nekřikl
- c) Nehuboval

6. Odpověz na otázky:

- 1) Co dělal druhý skřítek, když ho pan Kolbaba spatřil?
třídil poštu
- 2) Kolikátý skřítek nadával, že práce není odvedená podle předpisů?
čtvrtý
- 3) V jakém království se nachází město Bambolimbonanda?
kanibalském
- 4) Směrem na jaké město se musíte vydat, abyste se dostali do Bambolimbonandy?
Benešov
- 5) Kolikátý skřítek odpočítal dopisy ke hraní karet?
první